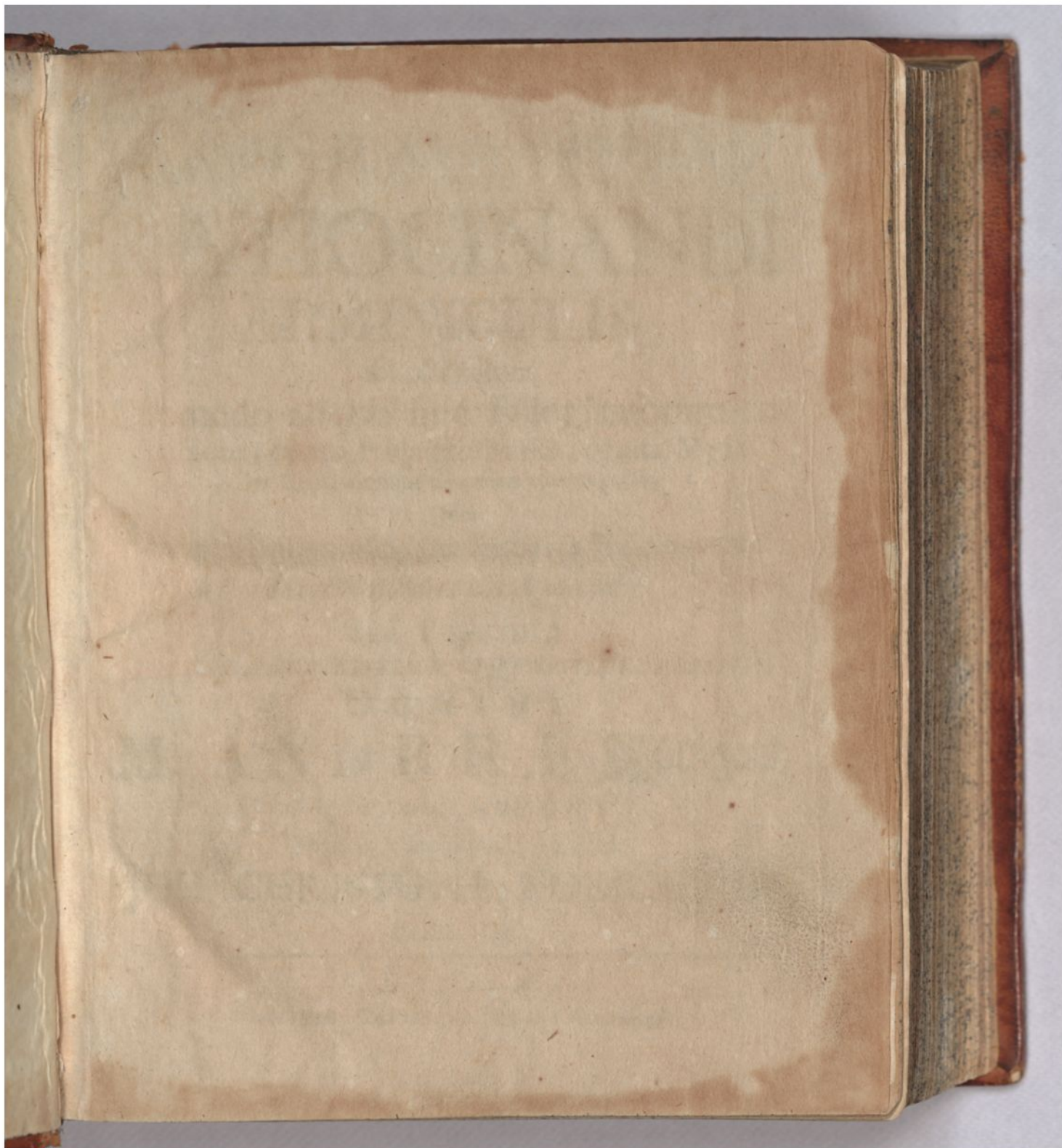

Leibn. Marg.
42

[Varia rhetorica et logica]

DISSERTATIO PHILOSOPHICA
DE
SYLLOGISMIS
KATA METΑΛΗΨΙΝ,
NEC NON
KATA ΠΟΙΟΤΗΤΑ,
Q U A M

D. O. M. A.
IN ILLUSTRİ ACADEMIA JULIA
PRÆSIDE
JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,

SS. Theologiæ D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico Ordini-
nariō, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XXXI. MARTII clō lōcc.

IN JULEO MAJORI
publico Eruditorum examini submitte

ADOLPH. GEORGIUS Meinemann/
Brunsvicensis.

✂(o)✂

HELMESTADII,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.

PER-ILLVSTRI ATQVE EXCEL-
LENTISSIMO

D O M I N O,

DN. PHILIPPO LUDOVICO

PROBST de Wendhausen/

Hæreditario Domino in Wendhausen/ Riddags-
hausen/ Schöningen 2c. 2c. 2c.

Serenissimorum Ducum Brunsvico-Luneburgico-
corum Primo Status Ministro ac Cancellario,

nec non

Consistorii Ducalis Directori

splendidissimo,

Domino suo gratiosissimo.

UT ET

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO

D O M I N O

DN. JOHANNI ADOLPHO

de Steinberg/

Hæreditario Domino in Wæsterburg/ Bodenburg/
Bornhausen 2c. 2c.

Domino & Patrono suo submisſe colendo,
Exercitationem hanc, studiorum suorum primitias;

submisſe

D. D. D.

ADOLPH GEORG Heinemann/

Philos. & Theolog. Studiosus,

Ἐν τῷ Θεῷ.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SYLLOGISMIS
KATA METAPHYIN,
NEC NON
KATA POIOTHTA.

§. 1.

Etiam si optimum in hactenus ignotæ, medium tamen ac cognoscendi principium non respuentis, quæstionis notitiam deveniendi instrumentum sit Syllogismus, hujus tamen in omnibus quæstionibus evolvendis non una eademque ratio est futura. Ut enim de eo non dicamus, ipsos Syllogismos ratione figurarum ac modorum ita variare, ut nonnulli eorum sint affirmantes, nonnulli negantes, alii item universales, alii particulares, I. Prior. XXIII. §. 2. II. Prior. I. §. 2. imò & alii perfecti, alii imperfecti, I. Prior. I. §. 9, 10. discrimen etiam ratione principiorum admittunt, dum nonnulli ἐκ τῶν ἀναγγιῶν, alii ἐκ τῶν ἐνδόξεων, alii autem ἐκ τῶν ἐκδοξεων procedunt, atque hæc ratione vel demonstrativi sunt, vel dialectici, vel oratorii. Imò etiam nonnulli eorum sunt δευτικῶς, conclusionem quæsitam directè inferentes, nonnulli autem ἐξ ὑποθέσεως procedentes ac conclusionem, de qua principaliter quæstio est, ipsam immediatè & proximè non inferentes, sed hypothesin quandam assumentes, quâ mediante de-

A 2

mum

num, atque adeò indirectè & viâ nonnihil obliquâ, principa-
lis quæstio confirmetur. I. Prior. XXIII. §. 2. cap. XXIX. §. 6. 7.
II. Prior. XIV. §. 1.

II. Syllogismi ejus, qui fit ex hypothesis, pars est τὸ
διὰ τὸ ἀδυνάτου, ille, qui fit per impossibile. I. Prior. XXIII. §. 2.
Quò accedit Syllogismus κατὰ μέλην, sive ὁ πρὸς τὸ μέλα λαμβανόμενον, sive, qui fit de eo, quod transsumtum est,
ita ut τὸ ἐξ ἀρχῆς, id quod ab initio positum fuit, sive, quæstio
principalis probetur δι' ὁμολογίας, ἢ τινὸς ἄλλης ὑποθέσεως, per
confessionem, aut per aliquam aliam hypothesis. I. Prior. XXIII.
§. 12. Quò accedit syllogismus κατὰ ποιότητα. Considerare e-
nim oportet, ac divisione explicare, quot modis fiant Syllogismi ex
hypothesi. I. Prior. XXIX. §. 7.

III. Nostri instituti hâc vice erit, ex hac varietate,
eam Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως speciem seligere, quæ κατὰ μέ-
λην est, I. Prior. XXIX. §. 6. ac πρὸς τὸ μέλα λαμβανόμενον. I.
Prior. XXIII. §. 12. Cui considerationi pauca quædam de Syl-
logismis, qui κατὰ ποιότητα Aristoteli I. Prior. XXIX. §. 12. con-
cludere dicuntur, subjungemus. Syllogismum autem meta-
lepticum sive κατὰ μέλην Joh. Baptista Monlorius Paraphras.
in l. c. p. 176. vocat ex transsumptione, seu translatione: idq;
ideò, quòd per hunc Syllogismum non quæstio proposita pro-
ximè & immediatè probetur, sed probatio ejus in aliam trans-
feratur quæstionem, quæ vel quæstioni principali similis sit,
vel eidem cognata, probatu tamen nonnihil facilius.

IV. Cùm ergò Syllogismus κατὰ μέλην, conclusio-
nem principali quæstioni vel cognatam, vel similem re-
spiciat, facilè patebit, considerationem similitudinis, sive
veræ, sive apparentis & secundum hominum opinionem.
talis, quæ aliàs inter instrumenta inventionis Dialecticæ
refertur, non parum conducere ad nonnullos ἐξ ὑποθέσεως
concludentes syllogismos, neque solùm ad syllogismos κατὰ
ποιότητα concludentes extruendos plurimum conducere, ve-
rùm etiam structuram Syllogismorum κατὰ μέλην non pa-
rum juvare. Id quod post alios Celeberrimus Dn. Andreas
Hedio

Hedio in Topic. libr. I. cap. IV. p. 147. 148. observavit, neque Dn. Joh. Schilterus Dissertat. de Syllogismis hypotheticis monere neglexit, §. IV. inquiens: Unde ad hunc metalepticum Syllogismum consiciendum conferre dicitur quartum inventionis Dialecticæ instrumentum, ἢ τὸ ὁμοίᾳ σκέψις, consideratio similitudinis, I. Top. XIII. §. 9. 11. tam in iis rebus, quæ generibus differunt, quàm quæ sub eodem genere specie differunt. Sed videtur etiam primum inventionis Dialecticæ instrumentum huc conducere, τὸ τὰς προτάσεων λαβεῖν, sumtio propositionum, quippe quæ non tantum probabiles, sed etiam his similes cum probabilibus conjunguntur, ut patet ex I. Top. XIV. §. 2.

V. Sed audiamus ipsum Aristotelem I. Top. XIII. §. 9, 11. ita inquentem: Similitudinis contemplatio utilis est ----- ad syllogismos hypotheticos: quia probabile (ἐνδοξόν) est, ut in uno eorum, quæ similia sunt, res habet, sic etiam in reliquis habere. Quò circa de quovis eorum differendi copia nobis suppetat, prius ex confesso accipiemus (προσδοκῶμεθα,) ut in illis se res habet, sic & in eo, quod propositum est, (ἐπὶ τῷ προκειμένῳ) habere: cum autem illud probaverimus, etiam propositum (τὸ προκειμένον) ex hypothesei probaverimus: cum enim supposuerimus, ut in illis res sese habet, ita etiam in eo, quod propositum est, habere: demonstrationem confecerimus. Quæ verba præcipuè de Syllogismo κατὰ μέλαντιν loqui existimat Joh. Neldelius Instit. de Usu Organi Arist. part. III. cap. II, §. 37. inquiens: De hac Syllogismi ex hypothesei specie (quæ est κατὰ μέλαντιν) loquitur Aristoteles I. Topic. cap. ult. in quo recensentur trium posteriorum futura Dialectici προπαρασκευάων seu τῶν ἡρᾶων inventionis utilitates, & inter alias ἢ τὸ ὁμοίᾳ σκέψις ἢ θεωρεῖα, id est, similitudinis consideratio dicitur conferre πρὸς τὰς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμὸς, id est, ad Syllogismos ex hypothesei. Non enim quilibet Syllogismus ἐξ ὑποθέσεως probans generatim ibi innuitur, sed syllogismus tantum, ut aliàs vocatur, μέλαντιν, ut sequentia verba satis confirmant, in quibus exponitur utilitatis hujus ratio: διότι ἐνδοξόν ἐστιν, ὡς πρὸς ἓν ἐνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν, id est, probabile est, ut res habet in uno similitum, sic etiam in reliquis se habere: ita si de uno aliquo differere poterimus, illud antè ex conventionem accipiamus. &c. Quam expositionem

tionem etiam; quæ & Alexandri Aphrodisiensis est, sequun-
tur Dd. Academiæ Venetæ in I. Top. cap. XIV. p. 27. b. ita
quidem, ut de iis potissimum Syllogismis κατὰ μετέωρον ser-
monem esse judicent, qui δὲ ὁμολογίας, aut ex concessione vel
conventionem aliquid concludunt; δὲ συνθήκης ὁμολογούμενοι, I.
Prior. XLIV. §. 1.

VI. Est autem Syllogismus κατὰ μετέωρον, quando
non quidem principalis quæstio, utpote vel minus nota, vel
probatu difficilior, per Syllogismum inferitur, sed alia quæ-
dam magis nota & probatu facilior, à qua tamen pendet
principalis quæstionis confirmatio, ita, ut si illa fuerit pro-
bata, altera hæc etiam, nempe principalis quæstio, probata esse
censeatur. Benè Planerus Quæst. in I. Prior. p. 197. 198. Syl-
logismum κατὰ μετέωρον Aristoteles ita definit, quod sit, qui non
concludat à principio propositum, sed aliud assumat, & inde pro-
bet, quod ab initio est propositum. In hac ergo specie Syllogismo-
rum id, quod probatur, est extra complexum Syllogismi, sed pro
probato & demonstrato habetur, quia aliud quiddam, quod cum
proposito principali connexionem habet, probatum est scilicet & de-
monstratum. Quædam enim sunt naturæ duriora & improbabilio-
ra; illa transferuntur ad propositiones notiores & probabiliores per
μετέωρον, quibus probatis syllogismo, etiam id, quod durius est,
ex hypothesis probatum esse censetur. Hanc per μετέωρον transi-
tionem ab improbabilibus ad probabiliora, Græci μεταβιβασμὸν vo-
cant; cuius meminit Aristoteles libr. I. Ethicorum ad Eudemum.
Unde aded Syllogismus κατὰ μετέωρον duo complectitur: 1.
τὸ μεταλαμβάνον, sive quæstionem minus principalem, Syllo-
gismὸ δεικτικῷ inferendam. 2. τὸ ἐξ ἀρχῆς, quæstionem prin-
cipalem, atque id, quod ab initio probandum erat propositum,
quod I. Topic. XIII. §. II, τὸ ἀποκείμενον appellatur. Vid. I. Prior.
Anal. XXIII. §. 12.

VII. Quandoquidem autem τὸ μεταλαμβάνον δεικτικῶς
est probandum, oportet probationem ejus secundum aliquam
trium figurarum syllogisticarum institui. Id quod ex I. Prior.
XXIII. docet Zacharias Vrsinus in h. l. p. 69. docens, ideo
Syllogis-

syllogismos, qui fiunt adtranssumtam conclusionem veram, revocari
 ad aliquam trium figurarum, quia in illis etiam conclusio transsum-
 ta Syllogismo ostensivè monstratur, qui necessariò est in aliqua
 trium figurarum: & ex hujus syllogismi conclusione sive per ad-
 versarii concessionem & cum illo conventionem, sive per hypothesein
 aliqui certam & evidentem conclusio demum principalis evincitur esse
 vera. Vnde ratione γένεσις Syllogismi τὸ μεταλαμβάνον
 inferentes non aliter sese habent, quàm οἱ δεικτικοί, sicuti nec
 ratione ἀναλύσεως aliter, quàm οἱ δεικτικοί sunt tractandi. De
 eorum Analyti vid. Höpfnerus Comm. in I. Prior. XLIV.
 p. 34r. seqq.

IIX. Non quidem negandum, in reliquis quoque
 syllogismis ἐξ ὑποθέσεως esse aliquod μεταλαμβάνον, aded qui-
 dem, ut Alexander Aphrodisiensis in I. Prior. XXIII. §. 12.
 Monloriò teste, omnem Syllogismum ἐξ ὑποθέσεως dixerit esse quo-
 que κατὰ μέλειν, etiam eum, qui ducit ad incommodum, quòd
 in eo pro quaestione proposita sumatur examinanda ejus contradicens.
 Sicuti & Henr. Höpfnerus ejus vestigia legens Comm. in I.
 Prior. p. 190. ita scripsit: Est hac significatio non specialis tantum,
 & huic primo syllogismorum hypotheticorum generi competit, ut
 vult Monlorius, sed etiam generalis, ita ut omnibus, quos sic Aristo-
 teles vocat, syllogismis hypotheticis tribuatur τὸ μεταλαμβάνον,
 ut ex modo allegati cap. XXIII. §. 12. Alexander ostendit: ἐν ᾧ πᾶσι
 γὰρ ὁ μὲν συλλογισμὸς γίνεται πρὸς τὸ μεταλαμβάνον, in omnibus, qui
 ex hypothese arguunt, syllogismus quidem fit ex eo, quod trans-
 sumtum est. Interim tamen cum evidentissimè τὸ μεταλμβαν-
 ὶνον in his syllogismis ἐξ ὑποθέσεως, de quibus nunc agi-
 mus, non solum assumatur, sed & probetur, atque uti Ja-
 cobus Schegkianus Comm. in I. Prior. XXIII. ait, in reliquis τὸ
 μεταλαμβάνον præcipuè sit una ex numero præmissarum, in his
 autem illud sit conclusio ipsa, quâ probatâ conceditur etiam, prin-
 cipale propositum esse probatum: hinc sicuti alias non infrequens
 est, nomen generis ad designandam speciem traduci, ita fa-
 ctum etiam est, ut nomen generis inditum sit huic primæ syllogi-
 smorum hypotheticorum speciei: in qua aliquis quaestionem magis
 proba-

probabilem, ad quam à principali quaestione transit, vel ipse supponit; verba sunt Henrici Höpfneri l. c.

IX. Quamvis autem τὸ μεταλαμβάνον probatio δεικνύσθαι propter τὸ ἐξ ἀρχῆς suscipiatur, non tamen eadem ratione hæc ad illud sequitur aut cum eo cohæret. Etenim ut τὸ ἐξ ἀρχῆς probetur, τὸ μεταλαμβάνον δεικνύσθαι probatum assumitur nunc ut nuda quædam ὑπόθεσις, sive ut Höpfnerus l. c. ait: quando aliquis quaestionem magis probabilem, ad quam à principali quaestione transit, ipse supponit. Unde Syllogismo etiam sua est denominatio, quod vocetur ἐξ ὑποθέσεως, & quidem καὶ ἐξ ὅχου. Nunc verò assumitur conclusio minùs principalis sive τὸ μεταλαμβάνον per pactum aliquod sive conventionem eamque sive tacitam, sive expressam, initam cum eo, quodcum nobis res est, ita quidem, ut si τὸ μεταλαμβάνον sit probatum, etiam τὸ ἐξ ἀρχῆς libens velit admittere. Sive, ut Höpfnerus ait, quando quis quaestionem magis probabilem, ad quam à principali transit, sibi concedi postulat ab adversario, atque inde ex conventionem argumentatur. Unde Syllogismus appellatur δὲ ὁμολογίας, l. Post. XXIII. §. 12. item συλλογισμὸς διὰ συνθήκης ὁμολογούμενος. l. Prior. XLIV. §. 1. Atque is est, qui aliis Græcis, ceu Planerus indicat, μεταβιβασμὸς vocatur.

X. Pertinent huc verba Aristotelis l. Prior. XXIII. §. 12. ubi postquam monuisset, in argumentationibus ἐξ ὑποθέσεως syllogismum freri de eo, quod transsumtum est, (ὡς τὸ μεταλαμβάνον,) subjicit: τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς πειράσθαι δὲ ὁμολογίας, ἢ πρὸς ἄλλης ὑποθέσεως, quod ab initio propositum fuit, probatur per confessionem, aut aliquam aliam hypothesein. In quæ verba hæc annotat Antonius Scaynus p. 366. Ait, Syllogismos alios ex suppositione constantes hunc in modum perfici, ut, quod assumitur, probetur syllogismò ostensivò. Veluti si accipiatur, quod si anima à se ipsa moveatur, est immortalis; istud erit transsumtum, quod anima à se ipsa moveatur: id autem syllogismò ostensivò erit demonstrandum. Quod autem anima, si à se ipsa moveatur, sit immortalis, id ut manifestum constituitur ex mutua disceptantium confessione.

fectione. Cum autem ait Aristoteles: aut ex alia suppositione; Scaynus subicit: nempe ex aliquo principio, de quo non fuerit inter ipsos sermo, sed ex communibus locis probabilibus dependet. Veluti, quod illud, quod inest uni specierum, insit omnibus speciebus; unde probabat Aristoteles in lib. II. de Caelo cap. XI. omnia corpora esse spherica, si luna esset spherica.

XI. Clarius ob oculos hæc omnia poni possunt, si exempla quædam accedant. Quandoquidem verò Stoici hęc argumentorum genere præ reliquis sunt delectati, ipsorum quoque doctrinæ sunt adeundæ. Quamvis autem Heraclides Stoicus neque peccata, neque rectè facta paria esse dixerit, & Chrysippus τὰς ἀρετὰς ἀξιοῦντας fuerit largitus, alii tamen Stoicorum, quos Tullius Paradoxo III. sequitur, peccata paria esse statuerunt; quorum sententiam amplexus quoque est Seneca Epist. LXV. & LXVI. de quæ ea testimonium perhibere potest Plutarchus de Contrar. Stoicor. Vid. Lipsius Manuduction. ad Stoicam Philos. lib. III. Dissert. VI. In hujus verò quæstionis confirmatione Cicero occupatus, inter alia probationem refert in hanc quæstionem: Virtutes esse pares. Hoc verò μεταλαμβάνον inter alia inde probat, quia virtus, ceu Seneca Epist. LXV. loquitur, in modo est posita, atque ita sicuti verò verius invenies nihil, ita nec rectò rectius, nec bonò melius.

XII. Id quod sanè l.c. volunt verba Tullii: Una virtus est, consentiens cum ratione, & perpetuâ constantiâ: nihil huic addi potest, quò magis sit virtus; nihil demi, ut virtutis nomen relinquatur. Quibuscum consentit Seneca Epist. LXV. Nihil invenies rectius rectò: non magis, quàm verò verius, temperatò temperatius. Omnis in modo est virtus: modus certa mensura est: constantia non habet, quò procedat: non magis, quàm fiducia, aut veritas, aut fides. Quid accedere perfectò potest? nihil. Syllogismus itaque διελκώς hoc μεταλαμβάνον inferens talis esset futurus:

Quæcunque in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita, illa sunt æqualia.

B

Virtu-

Virtutes earumque actiones, & in universam bona & rectè facta in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita,

E. Virtutes, earumque actiones, & in universam bona & rectè facta sunt æqualia.

Porro idem μετалаμβανόμενον inductione præcipuarum virtutum cardinalium, quas Stoici constituebant, probat, inquit: Nec temperante temperantior, nec forti fortior, nec sapiente sapientior potest fieri. Idcirco nec bono melior: atque ita pares sunt virtutes. Ex hoc μετалаμβανόμενον, tanquam ex hypothesi, sequitur ὅ ἐξ ἀρχῆς, Virtia & peccata esse equalia. Quandoquidem si una contrariarum qualitatatum non est capax τὸ μείζονος καὶ ἡττοῦς, neque etiam altera illud recipiet. Hinc Cicero: I. c. Quoniam pares virtutes sunt: rectè etiam facta, quando à virtutibus proficiuntur, paria esse debent: Itemque peccata, quoniam ex vitiis manant, sint equalia necesse est. Virtutis autem & rectè factorum nomine non tam τὰ καὶ ἀνομιὰ, quàm τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ Stoici intelligunt, ut Hieron. Wolffius ad illum locum annotavit.

XIII. Aliud exemplum Syllogismi κατὰ μέλην Jacobi Schegkii verbis exhibebimus. Ita autem ille Commentar. in I. Prior. XXX. p. 253. Si παραδοξότερον & durius videatur esse dictum: Lex condemnat: interpretatione scilicet commodè mollescit, & per Metalepsin fit propositum demonstrabilius, ut si quis sensum huius propositi sic interpretatur: recta & perfecta ratio benè & honestè vivendi eos, qui secus vivunt, injustos pronunciat, & dignos pœnâ iudicat. Jam si quis pro eodem habeat, quod positum à principio est, & quod posterius ejus interpretatione exprimitur, si per Syllogismum probetur id, quod posterius est expositum, nempe τὸ μετалаμβανόμενον, ex hypothesi quoque probatum erit, quod à principio ponebatur, licet extra Syllogismum sit. Iisdem verbis rem proponit Andreas Planerus Quæst. in Analyt. Prior. p. 198. 199.

XIV. Pariter si de animæ rationalis sede quæstio incidat: an sit in corde? an in sanguine? an in capite & cerebro? & in specie in glandula pineali? ut voluit Cartesius; an verò

verò in toto corpore sit tota? & ponamus, aliquem accedere velle sententiæ, quæ Aristoteli tribuitur, quòd anima rationalis secundum substantiam suam sit in corde, *libr. de mot. animal. cap. IX. & libr. III. de part. animal. cap. IV.* & verò ea quæstio fortè difficilior ipsi videatur probatu, pacisci poterit cum adversario, ut quæstionem illam probatam habeat, si ostensum fuerit, animam non esse totam in qualibet corporis parte. Ideoque si alter conditionem acceptaverit, τὸ ἐξ ἀρχῆς ex conventionem transferet in μεταλαμβανόμενον, idque δεικνύσθαι ita probandum:

In quo anima tota est secundum substantiam, in eo quoque est secundum omnes suas potentias.

Atqui anima non est in qualibet corporis parte secundum suas potentias.

E. anima non est in qualibet corporis parte secundum suam substantiam.

Quò pactò ex hypothese & conventionem principalis quæstio huic adversario est probata, præsertim si is nihil habeat, quod in Syllogismo hoc δεικνύσθαι jure desideret. Etenim hypothesis probata est hæc: Anima non est in qualibet parte corporis; hæc probatâ admittet, eam esse in corde, tanquam corporis parte determinata.

XV. Ex Aristotele quoque, & quidem I. Prior, XLIV. §. I. hoc licet addere exemplum. Si probandum sit, omnem scientiam esse contrariorum; h. e. scientiam ita res attingere & considerationi suæ subicere, ut quæ invicem contraria sunt, respiciat; Et verò hoc difficilius videatur, transferat quæstionem in aliam, v. g. Medicinam esse salubris & insalubris; sive: sanitatis & morbi; hæc autem esse contraria, ideirco Medicinam esse contrariorum. Quò ipsò verò hoc μεταλαμβανόμενον est probatum, vel hypothese factâ, quòd omnium scientiarum eadem sit ratio, vel ex conventionem initâ simul τὸ ἐξ ἀρχῆς erit probatum. Poterunt & alia singularia conferri; v. g. Physica est motus & quietis, Ethica virtutis &

B 2

viti,

vitii, Politica Reipublicæ rectæ & aberrantis, Analytica Syllogismi demonstrativi & apatetici. Et ita de reliquis. Pariter & in probanda hac quæstione: *an contrariorum eadem sit facultas?* quæ itidem attingitur I. Prior. XLIV. §. 1. aut: *an omnis potentia μὲν λόγῳ sit contrariorum*, eaque possit efficere? quam attingit IX. Met. II. & V. τὸ ἐξ ἀρχῆς poterit in hæc μεταλαμβάνοντα transferri: Medicina est contrariorum; Rhetorica & Dialectica sunt contrariorum; I. Rhet. I. §. 36. ut his probatis & omnis facultas, & omnis potentia μὲν λόγῳ contrariorum esse ei censeatur confirmatum, qui vel hypothesein admisit, vel conventionem iniit. De his verò assertionibus Aristotelis: *Contrariorum eadem est scientia; Contrariorum eadem est facultas*; ac diverso earum sensu legendus est Höpffnerus Comment. in I. Prior. cap. XLIV. p. 346. seqq.

XVI. Eodem modò si quis in ista Stoicorum sententia refutanda sit occupatus, quâ virtutes scientiis annumerant, quamque Aristoteles subinde reprehendit, & verò directæ τὸ ἐξ ἀρχῆς probatio difficilior videatur, ea transferatur vel ἐξ ὑποθέσεως, vel δι' ὁμολογίας in hanc thesin: *Virtus non potest doceri*. Pro hac confirmanda si ista usus fuerit ratione: quòd virtus non versetur circa verum & falsum; aut quòd ea non aliter, quàm moribus ac consuetudine paretur; directè quidem τὸ μεταλαμβάνοντα confirmaverit, indirectè autem & ἐξ ὑποθέσεως id, de quo principaliter erat quæstio, nempe: virtutes non esse scientias; planum fecerit.

XVII. Extat etiam probationis κατὰ μέλην exemplum lib. II. de Cœlo cap. XI. t. 59. quod & Antonius Scaynus l. c. attigit, ubi Philosophus probat: omnes stellas habere sphaericam figuram; factâ translatione ad Lunam, idque propter similitudinem, quòd omnes stellæ similis sint figuræ. Ostendit autem ἀεὶ καὶ, lunam habere sphaericam figuram, quandoquidem lumen ejus uti in orbem crescit, ita & in orbem minuitur. Erit itaque hæc probandi ratio:

Quæcunque stella non simul & semel tota illuminatur, sed in orbem lumine crescit & minuitur, ea sphaericam sive rotundam habet figuram. Atqui

Atqui Luna est stella, quæ non simul & semel tota illumi-
natur, sed in orbem lumine crescit & minuitur.

E. Luna sphaericam sive rotundam habet figuram.
Hic Syllogismus ratione minus principalis & per *μετάληψιν* ac-
ceptæ quæstionis est *δεικνύει*, at verò ratione principalis quæ-
stionis initio propositæ hypotheticus est. Hypothesin autem
indicat Aristoteles l. c. *ὥς ἐπὶ ἐστὶν ἐν τοῦτον, δῆλον, ὅτι καὶ τὰλλα*
αὖ ἐν σφαίροειδῃ. Quare si stella una est talis, patet & ceteras o-
mnēs rotundas esse. Vid. Conimbricens. ad l. c. Add. Neldelius
l. c. p. 47. Höpfnerus l. c. p. 192. Dn. Hedio l. c. p. 221. & in
Dialect. lib. I. p. 148.

XIIX. Eòdem modò si probandum sit: *Corpus naturale*
posse in pluribus locis simul esse, saltem per omnipotentiam divinam;
& verò hæc probatio videatur nonnihil difficilior, licebit
eam in aliam quæstionem tanquam in *μεταλαμβάνον* trans-
ferre, hanc nimirum: *corpus Christi*, quod utique naturale
est, *esse in pluribus locis*, etiam longissimè à se distantibus, in qui-
bus videlicet eòdem tempore sacra administratur Cœna,
realiter esse præsens. Quòd si itaque is, quòcum agimus, huc
descendat, se principalem quæstionem probatam esse agnitu-
rum, si altera minus principalis fuerit confirmata, Syllogi-
smus κατὰ μετάληψιν erit confectus, qui τὸ μεταλαμβάνον *δεικνύει*
καὶ quidem hòc modò probet:

Quòdcunque secundum institutionem ac promissionem
Domini in diversis locis, (in quibus S. Cœna eò-
dem tempore peragitur,) ore corporis accipitur
& comeditur, id in diversis illis locis simul rea-
liter est præsens.

Atqui naturale corpus Christi secundum institutionem
& promissionem Domini in diversis locis ore cor-
poris accipitur & comeditur; ceu constat ex ver-
bis Institutionis: *Accipite, comedite: Hoc est cor-*
pus meum; & ex verbis Paulinis, quibus *Panem,*
quem frangimus, non ipsum corpus Domini, sed
καίνοιας corporis Domini vocat I. Cor. X. 16.

B 3

E, natu-

E. naturale corpus Christi in diversis locis simul realiter
est præsens.

Quò ipsò verò hæc quæstio minus principalis *δεικτικὸς* est probata, eò ipsò etiam vel nudâ hypothesis, vel *δι' ὁμολογίας καὶ συνθέσεως* principalis quæstio erit confirmata. Conf. Scheibler. Oper. Log. part. IV. Tractat. de Syllog. cap. XIII. Tit. VII. n. 53.

XIX. Nec minùs orthodoxam Ecclesiæ de infantum baptismo contra adversarios tueri licebit, non solùm directâ argumentatione quæstionem principalem *δεικτικὸς* probante, sed & indirectè & *κατὰ μετὰλη* *iv*. Scilicet notum est, veteres Pelagianos peccatum originis negâsse. *Parvulos negant secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquæ primâ nativitate contrahere. Sic enim eos sine ullo peccati originalis vinculo asserunt nasci, ut prorsus non sit, quod eis oporteat secundâ nativitate dimitti; ut docet S. Augustinus librò de Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIX. cùmque rimam quærent, quâ potuerit intrare peccatum, Augustinus libr. III. contra Julianum eos ad verba Apostoli Rom. V. 12. remittit, dicens, Apostolum, ipsis non rimam, sed apertissimam januam ostendere his verbis: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransiit.*

XX. Neque verò solùm Scripturæ dictis contra Pelagianos pugnavit Ecclesia, verùm etiam aliis argumentis hæresin illam expugnare satagit. Remisit enim Pelagianos ad experientiam, ostendens, etiam infantes morti fieri obnoxios, cùm autem mors sit *ὁλόκληρος τῆς ἀμαρτίας*, stipendia & pœna peccati, Rom. VI. 23. utique in infantibus quoque esse causam mortis, cùm omnem pœnam culpa præcedat; culpam autem illam non esse actualem, ideoque originale; & per consequens infantes, imò omnes homines, peccati originalis labe esse infectos. Porro Ecclesia ut hunc quoque errorem Pelagianorum retunderet, sicuti ante exortam istam hæresin, ita & deinceps in confessionem articuli fidei de remissione peccatorum, infantes baptizavit. Cùm igitur Baptismus sit
in re.

in remissionem peccatorum, uti patet ex Actor. II. 38. XXII.
16. Ecclesia inde indicium capi voluit, infantibus adhærere
labem peccati, & quidem originalis, cujus remissione in-
digeant.

XXI. Hinc Irenæus libr. I. cap. XXXIX. *Per Christum
renascuntur etiam infantes.* Origenes in cap. II. Epist. ad Rom.
Ecclesia ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis baptismum
dare. S. Cyprianus libr. III. Epist. II. X. ad Fœdum Presbyte-
rum, infantem intra secundum tertiumve, à quo natus est, diem bap-
tizandum duxit. S. Augustinus contra Donatistas libr. IV. cap.
XXIII. *Universitas Ecclesia tenet, parvulos infantes baptizandos
esse.* Et libr. de Genes. ad lit. cap. XXIII. *Consuetudo matris
Ecclesia in baptizandis parvulis nequaquam spernenda est, ---- nec
omnino credenda, nisi Apostolica traditio esset.* Unde Pelagianis
intorquendum est ejusdem Augustini dictum ex Epist. ad Ja-
nuarium: *Disputare contra id, quod tota frequentat Ecclesia, in-
solentissima est insania.*

XXII. Elidere nihilominus ista argumenta annisus est
Pelagius cum suis asseclis. Et quidem quod dictum Rom.
V. 12. attinet, dixit, peccatum intrasse in mundum non
per *transmissionem* ac *propagationem*, verum *per imitationem*. At quàm
falsum hoc sit, vel ex v. seqv. 14. patet, ubi dicitur, *mortem
in eos quoque regnare, qui non peccarint ad similitudinem transgres-
sionis Adam.* Id quod de infantibus omnino est accipien-
dum. Et porro rectè S. Augustinus libr. I. de Peccatorum
meritis cap. IX. *Si Apostolus peccatum illud commemorare volu-
isset, quod in hunc mundum non propagatione, sed imitatione intra-
verit, ejus principium non Adam, sed Diabolum diceret, de quo
scriptum est: Ab initio Diabolus peccat.* I. Joh. III. 8.

XXIII. Alterum ut elidere possent Pelagiani, finge-
bant, mortem temporalem esse ex necessitate naturæ, nec
propter peccatum Protoplastorum in genus humanum redun-
dasse, imò Adam ipsum, etiamsi non peccasset, nihilominus na-
turæ necessitate fuisse moriturum. Testatur id Autor Hypogno-
sticon in Prologo: *Adam, inquiunt Pelagiani, sive peccasset, sive
non*

non peccasset, moriturum fuisse. Et Augustinus de Hæres. l. c. Ipsum Adam dicunt, si non peccasset, fuisse corpore moriturum, neque mortuum merito culpe, sed conditione naturæ. Et rursus lib. I. de peccat. mer. & remiss. cap. II. Adam dicunt Pelagiani sic creatum, ut etiam sine peccati merito moreretur, non pœnâ culpe, sed necessitate naturæ. Et iterum contra Julian. Epistol. LXVI. Mortem non vis ex peccato in omnes originaliter transire, ne cogaris fateri, simul etiam originaliter transisse peccatum. Sentis quippe, quàm iniquum sit sine merito transisse peccatum. Sentis quippe, quàm iniquum sit sine merito transisse supplicium. Imò ulterius ex orthodoxorum doctrinâ absurdum secuturum esse contendebant, causati, Deum hõc pactõ injustum fieri, dum hominibus remittat propria peccata, aliena autem, Adami nempe peccata, imputet; quas ipse Pelagii voces ex Exposit. Epist. ad Roman. citat Augustinus lib. III. de Peccator. meritis & remiss. cap. III.

XXIV. Sed statum imaginis divinæ homini, qui secundum naturam mortalis erat, eam conditionem attulisse, ut potuerit non-mori, ex Genes. II. 17. & III. 22. colligitur. Unde aded Patres Concilii Milevitani cap. I. anathema dixerunt ei, quicumque dixerit, Adam primum hominem mortalem factum ita, ut si peccaret, si non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret non peccati merito, sed necessitate naturæ. In eandem rem quoque Augustinus lib. I. de peccator. mer. & remiss. cap. II. Quamvis Adam secundum corpus terra esset, & corpus, in quo creatus est, animale gestaret, tamen si non peccasset, in corpus spirituale fuerat mutandus, & in illam incorruptionem, qua fidelibus sanctis promittitur (I. Cor. XV. 42. 44. 52.) sine mortis periculo transiurus. Et infra cap. XI. Proinde si non peccasset Adam, non erat exspoliandus corpore, sed supervestiendus immortalitate & incorruptione, ut absorberetur mortale à vita, id est, ab animali in spirituale transiret. Conf. II. Cor. V. 1. 2. 3.

XXV. Circa Ecclesiæ verò praxin, secundum quam infantibus quoque Baptismus conferebatur, Pelagianis aqua videbatur hærrere. Etenim neque Apostolicæ traditioni, neque

que totius Ecclesiæ praxi poterant refragari. Hinc retinebant parvulorum Baptismum, imò nec à formula Baptismi in Ecclesia usitata, quâ in remissionem peccatorum Baptismus administrabatur, abstinebant, sed eadem formulâ parvulis, quâ adultis, illum conferebant. *Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis infantibus, quibus etiam in maioribus, dicimus esse celebrandum; sunt verba Pelagii in Confessione fidei suse. Et quidem duplicem Baptismi infantum constituebant finem, alterum in ordine ad hanc vitam, qui esset adoptio in statum filiorum Dei, quales nondum erant, licet nec propterea essent filii iræ; alterum in ordine ad alteram vitam, qui esset adeptio regni cœlorum. Sicuti ergò in hac vita medium statum inter statum iræ & statum adoptionis sive filiorum Dei fingeant, qui ad utrumque negativè sese haberet, ita in ordine ad alteram vitam præter statum damnationis & regnum cœleste medium fingeant statum salutis & beatitudinis, quò statu digni essent, qui reliquis duobus essent indigni.*

XXVI. Et quidem de statu adoptionis Pelagianos locutos esse testatur Augustinus libr. IV. contra duas Pelagiani Epistolas cap. II. *Omnes ætates dicunt esse Baptismum necessarium, ut scilicet illa creatura in Dei filios adoptetur, non quòd aliquid ex parentibus trahat, quod sit lavacrò regenerationis expiandum. De statu, quem inter damnationem & regnum cœlorum medium fingeant Pelagiani, ita Augustinus loquitur libr. II. imperfecti operis contra Julian. Facitis duas æternas felicitates: unam, quæ sit in regno Dei, alteram, quæ sit extra regnum DEI. Quòd autem non propter salutem æternam, sed propter regnum DEI consequendum infantes baptismò tingendos esse Pelagiani statuerint, atque verbis Joh. III. 5. cum in finem sint abusi, iterum sic indicat Augustinus libr. I. contra duas Pelagiani Epistolas cap. XXII. Secundum Pelagium hæreticum dicitis, parvulis baptismum necessarium, non propter remissionem peccatorum, sed tantummodo propter regnum cœlorum. Datis enim eis extra regnum Dei locum salutis & vitæ æternæ.*

aterna, etiamsi non fuerint baptizati. Et Sermon. XIV. de ver-
bis Apostoli: Baptizandos esse infantes nemo dubitet, quando nec
illi hinc dubitant, qui ex parte aliquà hic contradicunt. Sed nec
eos dicimus aliter salutem & vitam aternam non habituros, nisi
baptizatos in Christo, juxta Servatoris dictum Marc. XVI. 16.
Illi autem dicunt, non propter salutem, non propter vitam ater-
nam, sed propter regnum cœlorum. Idem Augustinus libr. de
Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIIX. Dicunt Pelagiani
parvulos propterea baptizari, ut generatione adoptati admittantur
ad regnum DEI, de bono in melius translati, non istâ renovatione
ab aliquo malo obligationis veteris absoluti. Nam etiamsi baptizen-
tur, promittunt eis extra regnum quidem Dei, sed tamen ater-
nam & beatam quandam vitam suam.

XXVII. *Constringebantur interim Baptismi formulâ,*
quæ in Ecclesia erat usitata, aded quidem, ut Pelagius in li-
bello fidei suæ fassus sit, se Baptisma unum tenere, quod iisdem
sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, dicat
celebrandum esse. Istâ verò formulâ Baptismum in remissionem
peccatorum fieri indicabat. Nam aliàs falsa & fallax parvulis
traderetur baptismatis forma, in qua sonaret, quod utique agi vi-
deretur, & tamen nulla fieret remissio peccatorum; Inquit Au-
gustinus libr. I. de peccator. merit. & remiss. cap. XXXIV.
Et rursus: Intuendo Scripturas, & auctoritatem totius Ecclesie, &
formam ipsius Sacramenti, benè viderunt, in parvulis fieri remis-
sionem peccatorum. Quin & hæc argumentatio Cœlestium
ed adegit, ut per Baptismum Christi etiam parvulorum fieri re-
demtionem libellò suò in Carthaginensi Ecclesia jam confessus sit; ut
Concillii Carthaginensis Patres ad Innocentium I. scripserunt.
Cujus rei meminit quoque Augustinus libr. II. contra Pelag.
& Cœlestium, qui est de Peccato Originali, cap. V. ubi dicit,
Cœlestium in libello, quem Romæ ediderit, fateri coactum,
infantes baptizari in remissionem peccatorum secundum regulam
universalis Ecclesie & secundum Evangelii sententiam. Idem at-
tingit sequ. cap. XIX. nec non in Epist. XXCIX. ad Hila-
rium, ubi inter alia sic inquit: Coactus est Cœlestius confiteri
propter

propter baptizandos parvulos, quod & ipsis redemptio sit necessaria. Ubi quanquam noluerit de originali peccato aliquid expressius dicere. tamen ipso redemptionis nomine non parum sibi prescripsit. Unde enim redimendi sunt, nisi à Diaboli potestate, in qua esse non possent, nisi originalis obligatione peccati? aut quò pretiò redimantur, nisi Christi sanguine, de quo apertissimè scriptum est, quod sit in remissionem. Benè porrò Augustinus libr. I. de Nupt. & Concupisc. cap. V. In iis ergò, qui regenerantur in Christo, cum remissionem accipiunt omnium peccatorum, utique necesse est, ut reatus etiam huius, licet adhuc manentis, concupiscentia remittatur, ut in peccatum non imputetur.

XXIIX. Atque hinc etiam Milevitanum Concilium hoc statuit capitulum secundum: Placuit, ut quicumque parvulos recentes ab utero matrum baptizandos negat, aut dicit, in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacrò expietur, unde sit consequens, ut in eis forma baptismatis: in remissionem peccatorum; non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus Rom. V. 12. Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt; nisi quemadmodum Ecclesia Catholica, ubiq^{ue} diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semet ipsis adhuc committere potuerunt, idè in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in iis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

XXIX. Sed satis dictum est de Pelagianis, qui quidem unanimiter perhibuerunt, homines non nasci cum aliquo peccato propriè dicto, ac propterea vel baptismò non indigere, vel si baptismò tingantur, eum tamen in remissionem peccatorum non conferri. Hypothesin illam Pelagianorum superiori seculò ex parte recoxerunt Anabaptistæ, quorum quamvis innumerabilia penè sint dogmata, & quidem inter se dissidentia, ceu de iis in peculiari Epistola annò 1566. ad Ecclesiam Gallicanam Embdensem nomine Ecclesiæ Genevensis scripsit Theodorus Beza, eorum tamen plerosque tollere pec-

atum originis, scripsit Philippus Melancthon Tom. II. Confil. p. 166. ubi de Infantum Baptismo agit. Ex quo colligebant, Baptismum infantibus non esse conferendum, aut si illis collatus sit, non habere effectum regenerationis in remissionem peccatorum & salutem æternam. Unde Jacobus Cautius inter Theses suas Wormatiæ annò 1527. propositas hanc tertiam voluit esse: *Padobaptismus non est à DEO, sed directe contra DEUM & DEI doctrinam per JESUM CHRISTUM filium ejus nobis propositam.* Factum hinc, ut Anabaptistæ eos, quos in infantia baptizatos cœtibus suis aggregabant, rebaptizârunt. Quò ipsò tamen videri noluerunt Baptismum iterare, sed quòd priorem Baptismum illegitimum, imò ex sua sententia nullum existimarent, eundem primùm conferri perhibuerunt. Vid. Joh. Hornbeckii Summa Controvers. Relig. Christianæ p. 342. 365. nec non Frid. Spanhemii Elenchus Controversiar. de Relig. p. 86.

XXX. Sociniani sicuti pariter in ea sunt sententia, doctrinam de Peccato Originis *recta rationi, & Scriptura Sacra* adversari, uti constat ex Joh. Volkelii libr. V. de Vera Religione cap. XLIX. p. 547. 548. ita etiam Baptismum istum nullius momenti esse censent, si quis in infantia baptizatus sit more hodie inter Christianos receptò; ut J. L. Wolzogenius, Baro Austriacus, ad Marc. XVI. 16. loquitur, Catechismo quidem Racoviensi conformiter, utpote in quo cap. IV. non procul ab initio asseritur, daß die unmündigen Kinder zu denen Ceremonien. (quorū etiam Baptismum referunt,) nicht gehören: denn wir haben davon weder Gebot noch Exempel in H. Schrift; zu deme weist die Sache selber aus, daß Sie Christum für ihren H. Erren und Seeligmacher nicht erkennen können. Ad eundem modum Valentinus Smalcus in Refut. Thes. Wolffgangi Franzii p. 310. *Etiam si tandem Christus praecepisset aqua baptizare: nimis tamen puerile esset, puerorum baptismi institutionem Christo adscribere, cujus Evangelium ad solos eos, qui ad fidem (quæ est per auditum verbi Dei,) apti sunt, pertinet.*

XXXI. Cui rei praxis ipsorum Socinianorum respondet, adeò, ut Autor Epistolæ de vita Andreæ Wiffowatii, quæ

quæ Bibliothecæ Anti-Trinitariorum est subjuncta, p. 225. conqueratur, Socinianos *Anabaptistarum*, seu *Novo-baptizatorum* titulum inde nactos esse, quod non, ut vulgò moris est, infantes, sed adultos fideiq; capaces, sacrò hòc ritu initiarent: eos non aspergendo, profundendove, sed secundum Domini mandatum, primitivâq; Ecclesiæ praxim, ad sepultura typum exprimendum baptizando seu mergendo. Et in Vindiciis à Stanislao Lubienicio pro Unitariorum in Polonia Religionis libertate conscriptis p. 276. confitentur, se baptizatos, ut vetus formula habet, in nomen mittentis Patris, venientis Filii, & testantis Paracleti. Hòc pactò Georgius Schomannus in Testamento ultimæ suæ voluntatis, quod libro citato subjunctum est, scribit, annò 1562. 15. Januarii in aurora natum sibi esse filium primogenitum Paulum, qui baptizatus sit infans, se suisq; adhuc de vero baptismo ignorantibus. At verò annò 1564. Jan. 22. sole ortò natam sibi esse filiam in Xianz, quæ non sit baptizata infans, quia ipse jam didicerat & docebat, Pedobaptismum esse humanum, non divinum, mandatum. Addit: Annò 1572. ultimò Augusti se ætatis 42. baptizatum esse Chmielnicia in Christi nomine; nec non annò 1574. primâ Augusti matrem uxoris suæ baptizatam esse Chmielnicia. Vid. libr. cit. p. 194. 195. Interim tamen monet Stephanus Lubienicius l. c. p. 268. in Notis ad Vindicias: *Baptismum Catechumenorum*, id est, in fide Christiana institutorum & Symbolum Apostolicum profitentium, idq; per totius corporis in aquam immersionem, prout ipsi (Sociniani) faciunt, auctoritate Sacra Scriptura & Veteris Ecclesiæ praxi à suis confirmari: & Unitarios fratres (Socinianos) in infantia baptizatos ad iterandum Baptismum non cogere.

XXXII. A Socinianis transeundum est ad Arminianos sive Remonstrantes, qui sicuti in infantibus nullum propriè dictum peccatum agnoscunt, Vid. Philipp. à Limborg Theol. Christian. lib. V. cap. LXIX. §. 12. ita & sententiam, quâ statuitur, primum Adami & Evæ peccatum esse omnium posterorum peccatum, omneiq; in Adamo peccasse, & propterea mortis ac condemnationis æternæ reos esse factos, impugnare satagunt. Lim-

borch. libr. III. cap. III. §. II. Hinc & mortem dicunt non
 habere ex se rationem pœnæ propriè dictæ in posteris Adami : fieri
 enim non posse , ut infantes propter alterius peccatum puniantur ,
 sed esse eam naturalem tantum moriendi necessitatem ab Adamo
 mortis pœnâ punito in ipsos derivatam. ibid. §. I. & XVI. Neq;
 enim posteros Adami obligatos fuisse ad supernaturale illud donum
 imaginis divinæ habendum, quod jam Adamus amiserat. ibid.
 §. V. Atque hinc de infantum Baptismo censent, quamvis ille
 nuspiam à Christo, nec ab Apostolis sit praeceptus, neque ullum ejus
 exemplum ex Scriptura Sacra proferri possit, unde indubitato con-
 stet, infantes ab Apostolis baptizatos fuisse, sed hoc demum tertio
 vel quarto seculò introductum fuisse, licitum tamen eum esse, atq;
 piè ac decenter infantibus administrari posse, attamen necessarium haud
 esse, baptismum in infantibus designare (multò minus actu ipsò
 conferre) ablutionem (remissionem) peccatorum, (qualia in
 infantibus non sint,) multò minus fidem in iisdem accen-
 dere: non levi enim laborare absurditate, quòd externa Bapti-
 smi ceremonia omnia peccata praecependia eorumque reatum deleat
 & actu tollat, & ridiculum censi debere, externam quandam
 ceremoniam supernaturalem virtutem (fidei habitum) & quidem
 momentò, in animo producere; possetamen eundem denotare ob-
 ligationem ad vitæ sanctimoniam sine expressa denotatione ablutionis
 peccati, utut fortè ejus signum sit, quod cum re signata arctis-
 simam habeat cognationem, dum baptismò testemur, nos peccatis
 valedicere & renunciare; sicuti ex parte Dei possit denotare ob-
 signationem promissionis vitæ aeternae, sine expressa significatione remis-
 sionis peccatorum; quæ adultis propria. Hæc Limborchius libr. III.
 Theol. Christ. cap. III. §. 20. & libr. V. cap. LXIX. §. 11. 12.

XXXIII. Ex dictis constat, nonnullos infantibus ba-
 ptismum vel prorsus negare, vel si iisdem collatus sit, inuti-
 lem reputare, vel saltem eum non conferri in ablutionem
 & remissionem peccatorum. Quæ tamen sententiæ omnes
 ex falsa hac hypothesi fluunt, quòd homines communi mo-
 dò nati non habeant peccatum, quod originale solet vocari.
 Quòd si ergò quis vel contra Veteres Pelagianos, vel con-
 tra

tra Anabaptistas, vel contra Socinianos, aut etiam Rej
monstrantes tueri velit: infantibus non solum conferendum
esse baptismum, sed & collatum ipsis in remissionem peccatorum
cedere; & verò ob adversariorum pertinaciam τὸ ἐξ ἀρχῆς
probatu non nihil videatur esse operosius, probationem lice-
bit transferre εἰς τὸ μεταλαμβάνον, quòd cum τὸ ἐξ ἀρχῆς cohæ-
reat, atque ex eo vel ex natura sua, adeoque ἐξ ὑποθέσεως, vel
δι' ὁμολογίας & ex adversariorum concessione δι' ἀνάγκης sequa-
tur. Erit itaq; hoc μεταλαμβάνον probandum: Infantes, imò
omnes posteros Adami secundum naturam genitos, nasci cum
peccato, propter quòd æternæ damnationis reatus eos pre-
mat.

XXXIV. Non infeliciter autem hoc negotium su-
scepturus est, qui Scripturæ Sacræ loca huc pertinentia se-
cundum fidei analogiam expenderit. Quòd si enim loca
Joh. III. 3. 5. 6. 7. Eph. II. 3. 8. evolvantur, statim nascetur hæc
probandi ratio:

Quicumque ita nascitur caro de carne, h. e. peccator de
peccatore, ut naturâ h. e. ab origine suâ sit filius iræ
& damnationis æternæ reus, ac propterea ad hanc evi-
tandam, salutem autem æternam consequendam indi-
get regeneratione ex aqua & spiritu, ille omnino natu-
râ h. e. à prima sui origine habet peccatum & ἀνομίαν.

Atqui Omnis homo ita nascitur caro de carne, h. e. pec-
cator de peccatore, ut naturâ h. e. ab origine sua sit
filius iræ, damnationisque æternæ reus, ac propterea ad
hanc evitandam, salutem autem æternam consequen-
dam indiget regeneratione ex aqua & spiritu.

E. Omnis homo naturâ h. e. à prima sui origine habet pec-
catum & ἀνομίαν.

Major ex se est evidens, quia extra gratiæ divinæ statum
nihil hominem collocat, nisi peccatum, nec aliud quicquam
est, cui Deus irascatur, nisi peccatum. Quòd si igitur Deus ho-
mini

mini iratus est, eidem propter peccatum indignatur. Minoris partes singulas Scriptura Sacra evidenter confirmat. Et quidem de universalitate ejus saltem hoc testatur, quod secundum Scripturas nemo ex peccatorum ordine eximatur, præterquam Christus. Hic enim cum non ex libidine carnis, neq^{ue} ex libidine viri, sed ex Spiritu Sancto sit genitus: quod enim in ea (Maria) genitum est, ex Spiritu Sancto est, & quod ex ea natum est sanctum, vocatur (reverà est) Filius DEI. Joh. I. 13. Matth. I. 20. Luc. I. 35. Unde & pius, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus appellatur Hebr. VII. 27. Porro probatio Minoris latet in verbis Servatoris Joh. III. 6. Quod genitum est ex carne, caro est: & quod genitum est ex Spiritu, spiritus est. Eph. II. 3. Naturà eramus filii iræ, sicuti & reliqui. Rom. XI. 32. Conclussit DEVS omnes eis dēiudicav, in contumaciam, ut omnium miseretur. Ulterius probatur Minor quoad reliquam sui partem ex Joh. III. 3. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus denuo, non potest videre regnum DEI. Et v. 5. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum DEI. Et v. 7. Ne mireris, me dixisse tibi: oportet vos gigni denuo.

XXXV. Atque ita τὸ μεταλαμβάνειν & quæstio minoris principalis directè & δεικτικῶς fuit probata. Quò ipsò etiam ἐξ ὑποθέσεως, imò & δ' ὁμολογίας quæstio principalis (τὸ ἐξ ἀρχῆς) hōc καὶ μετὰ ἀντίφωρον adhibitò Syllogismò adversario est confirmata. Idem μεταλαμβάνειν etiam ex eo δεικτικῶς probari potest, quòd & peccatum, & hujus poena, nempe mors, pertransisse dicatur in mundum, inq^{ue} omnes homines, etiam in eos, qui non peccarunt ad similitudinem transgressionis Adam, h. e. in infantes. Rom. V. 12. 14. Quòd per unius hominis inobedientiam peccatores constituti sint multi (h. e. omnes,) ut per unius obedientiam justī constituerentur multi (h. e. omnes.) ibid. v. 19. Quòd omnes peccarint (verbò activò non solum actum, sed & habitum, ac quòd per modum habitùs sese habet, denotante,) ac destituantur glorià DEI. Rom. III. 23. At verò hoc ipsum ex instituto agere non est præsentis negotii.

XXXVI.

XXXVI. Interim non inconſultum ducimus monere, adhuc aliò modò καὶ μάλα φιρ adverſarios, infantibus baptiſmum denegantes, poſſe conſtringi. Scilicet cùm res in hanc quæſtionem delata ſit; omnem hominem naſci cum peccato, quod eſt originis peccatum; & verò hæc univerſalis conſuſio, quæ ſimul affirmans eſt, adhuc probatu nonnihil videatur difficilior: ſicuti & Ariſtoteles I. Prior. XXVI. §. 3. agnoſcit, univerſale attributum difficillimè adſtrui, facillimè autem everti poſſe; contrà autem ad confirmandum faciliora eſſe ἐνδιμαλα particularia: quia & in pluribus figuris, & per plures modos confirman- tur, quàm univerſalia; licebit cum adverſario paciſci, ut univerſalem hanc conſuſionem, tanquam probatam, agnoſcere velit, ſi quod de ſubjecto univerſaliter fuerat prædi- catum, vel uni ſaltem ſingulari ineſſe oſenſum fuerit. Quod ſi acceptet adverſarius, licebit ei Davidis, hominis il- lius DEI, II. Paral. II. 14. viri ſecundum cor & voluntatem Domini I. Sam. XIII. 14. Actor. XIII. 22. exemplum propo- nere, h. m.

Quicumque in peccato fuit conceptus, ei naturâ & ab or- tu adhæret peccatum.

Atqui David in peccato fuit conceptus.

E. Davidi naturâ & ab ortu adhæret peccatum.

Minor conſtat ex Pſalm. LI. 7. ubi David coram Deo hanc edit confeſſionem: Ecce! in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccato calefacta eſt de me mater mea. Conſuſio hæc ſingula- ris eſt μεταλαμβάνων, attamen remotius, δὲ ὁμολογίας autem faciens ad μεταλαμβάνοντι proximioris, quod eſt univerſalis hæc aſſertio: O. homo cum peccato naſcitur; ſive: Omni homini naturâ & ab ortu ſuo adhæret peccatum; ultimò autem ad quæ- ſtionis principalis confirmationem. Etenim τὸ μεταλαμβάνον conclusioni principali proximius ſecundum pactum ini- tum per Inductionem imperfectam ad modum Syllogiſmi Exemplaris formandam ex ſingulari illa h. m. ſequitur:

D

Davidi

Davidi naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

David est homo.

E. Omni homini naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

XXXVII. Atque ita patet, quomodo in controversia de Pædobaptismo Syllogismò κατὰ μέλην contra adversarium convenienter uti liceat. Simul etiam apparuit, quâ ratione quæstionis universalis probationem in quæstionem vel particularem, vel singularem transferre liceat. Cujus rei aliud exemplum ex Rom. IV. non inutiliter huc transferetur. Scilicet cap. præced. III. hoc egerat Apostolus, ut ostenderet, neminum hominum apud Deum justificari aut apud eundem peccatorum remissionem impetrare per legis opera, sed omnes cum Deo in gratiam redeunt, sive Judæi sint, sive Græci, ex fide (ἐκ πίστεως, sive, διὰ πίστεως) justificari, atque adeò fidem in ordine ad justificationem causæ impulsivæ, ceu Bellarminus quoque libr. I. de Justificatione cap. X. agnoscere cogitur, quamvis non principalis, sed potius minùs principalis, rationem habere. Vid. Rom. III. 20. 28. Hujus verò quæstionis ulteriorem probationem sequi, cap. IV. in hanc singularem: *Abraham justificatus est fide citra legis opera*; κατὰ μέλην transfert: idque propterea, quia quæ est ratio justificationis in uno, eadem quoque in reliquis omnibus est futura. Quæ ὑπόθεσις vel simpliciter, vel διὰ ἀποδείξεως assumpta fundata est in loco Actor. XV. 11. Conf. Rom. IV. 23. 24. 25.

XXXIX. Abrahamum verò ex fide justificatum esse, non unâ ratione confirmat Apostolus Rom. IV. inter alia ita argumentatus:

Quicumque non ex operibus justificatur, ille justificatur ex fide.

Atqui Abraham non fuit justificatus ex operibus.

E. Abraham justificatus fuit ex fide.

Major ex duplicis pacti à Deo cum hominibus initi ratione est

est manifesta: siquidem pacti legalis ratio exactam legis impletionem requirit, pactum autem Evangelicum fidem in meritum Christi reponendam exigit. Unde adeo licet propter nominis apud Iudeos reverentiam fides & lex vocetur, ceu ad l. c. Theophylactus loquitur, quando tamen de causa justificationis impulsiva ex parte hominum sermo est, opera legis fidei ita opponuntur, ut sicuti hoc pacto medium non admittunt, ita etiam unum horum mediorum alterum sufficienter excludat. Pugnam, ait Chrysostomus, inter fidem & opera instituit Apostolus, lucamq; universam circa justum hic sistit. Minorem autem Apostolus Rom. IV. 1. 2. ita confirmat: *Quid igitur dicemus, Abrahamum patrem nostrum adeptum esse justitiam secundum carnem?* h. e. ut Apostolus se ipsum exponit, & Theodoretus agnoscit, ex operibus legis? *Nam si Abraham ex operibus justificatus fuit, habet quod gloriatur, coram hominibus quidem, sive in presenti iudicio, ut Ambrosius loquitur, est non coram DEO, utpote apud quem justitia ipsi propter meritum Christi ex gratia est imputata.* Unde oritur Pro-
Syllogismus ad Minorem:

Quicumque justificatur ex operibus legis, non habet gloriam apud Deum.

Atqui Abraham habet gloriam apud Deum.

E. Abraham non est justificatus ex operibus legis.

Minor inde constat, quia justitia Abrahamo ex gratia fuit imputata, ita quidem ut *amicus DEI* II. Paral. XX. 7. Esa. XLI. 8. Jacob. II. 23. & *pater credentium*, cui in semine suo gentes in hæreditatem sint datæ, vocatus fuit, Rom. IV. 13. Hebr. I. 2.

XXXIX. Porro *μετὰ τὰ ἔργα* queritur illud: *Abrahamum fide esse justificatum*; Apostolus Scripturæ Sacræ testimoniò confirmat. Etenim Rom. IV. 3. allegat verba ex Genes. XV. 6. *Quid enim Scriptura dicit: Credidit Abraham Deo, quòd in semine suo h. e. Messia benedictionem consecuturi sint omnes in illum credentes; & imputatum est ei pro justitia, idque ex gratia; sive Abrahamo credenti, nihil autem operibus suis*

D 2

merenti

merenti fides in remissionem peccatorum est imputata; sive, merita & iustitia Messie fide apprehensa Abrahamo talequid operibus suis non promerenti propter fidem ita fuerunt imputata, ac si ab ipso essent præstata. Conf. Gal. III. 6. Jacob. II. 23.

XL. Pergit Apostolus v. 4. 5. in confirmatione istius quæstionis h. m.

Cuicunque merces (vita æterna primùm in spe, deinceps in re) ex gratia obtingit, is mercedem illam non suis operibus, sed fidei debet acceptam ferre.

Atqui Abrahamo merces (vita æterna, primùm in spe, deinceps in re) obtingit ex gratia.

E. Abrahamus mercedem illam non suis operibus, sed fidei acceptam referre debet.

Majorem secundum oppositionem fidei & operum his verbis proponit Apostolus v. 4. & 5. *Atqui ei, qui operatur, merces non imputatur ex gratia, sed ex debito. Ei verò, qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides sua pro iustitia.* Minorem ex Mose Genes. XV. 6. confirmatam, ubi dicitur: *Credidit Abraham DEO, & imputatum est ei pro iustitia;* ulterius testimoniò Davidis roborat ex Psalm. XXXII. 1. quippe qui eum (qualis Abraham erat) beatum prædicat, cui Deus iustitiam imputat absque operibus. v. 6. sive: cui remittit iniquitates & regit (יָסַד est supernè aliquid imponendo operire, ne conspiciatur,) peccata. *Quid autem est, DEVM negere, nec videre peccata, quàm non punire?* inquit Augustinus. Atque ita tanquam ἡ ὑπαπόστασις Apostolus indifferenter accipit hæc loquendi genera: *Imputari fidem ad iustitiam; iustitiam sine operibus imputari. Item non imputare peccata, tegere peccata, remittere peccata.*

XLI. Sed & hoc observandum, Judæos circ umcisioni, tanquam operi præ ceteris insigniori, & longè sanctiori justificationem tribuisse, eandemque ob causam Pseudo-Apostolos eandem deinceps urxisse. Act. XV. 1. 5. At verò indicat

indicat Apostolus, Abrahamum etiam ante susceptam circumcisionem, imò & ante legem solenniter promulgatam fuisse justificatum; ideoque justificationem ipsius non fuisse ex lege, aut ex operibus legis, sed ex fide. Vid. Rom. IV. 9. 10. 11. Imò pergit docere: sicuti promissio hæreditatis mundi Abrahamo & semini ejus per legem non obtrigit, sed potius per fidem; ita & justitiam eidem non per legem, sed potius per fidem evenisse. Rom. VI. 13. 16. 17. Quòd autem illa promissio & justitia non ex lege fuerit, inde probat, quia aliàs futurum esset, ut *fides redderetur vana, & promissio irrita*. Rom. IV. 14. & porro *lex potius iram operetur*, homines coram judicio Dei accusando, iræque divinæ ac maledictionis reos esse convincendo. *Ex fide igitur est hæreditas*, ita ut sit *per gratiam*, non autem ex operum meritis. Vid. Cornel. Martin. de Analysis Formæ cap. XII.

XLII. Atque ita apparet, quâ ratione Apostolus quæstionis universalis, cujus probationem susceperat, confirmationem in μεταλαμβάνοντων singulare vel δεικνῶς, vel κατὰ τὸ ἀδύνατον demonstrandum transferat. Simile quid animadvertitur in disceptatione à Christo Salvatore de mortuorum resurrectione cum Sadducæis instituta. Matth. XXII. 23 --- 27. Luc. XX. 27 --- 40. Non solum autem Christus Sadducæorum dubitationi satis fecit, sed & mortuorum resurrectionem contra eos adstruxit. Status igitur controversiæ erat *de mortuorum resurrectione*, Matth. XXII. 31. quam Sadducæi negabant. Conf. Actor. XXIII. 8. Cùm enim Antigonus Sochæus Justus, ex Synagoga magna ultimi, discipulus sectæ suæ alumnis solitus fuisset inculcare: *DEO decere ministrari non servorum instar, qui eâ conditione Domino ministrent suo, ut mercedem recipiant; sed potius absque omni recipiendi mercedem conditione propter DEI reverentiam, qua nobis incumbat; discipuli hujus Antigoni Zadock & Baithos magistri sui sententiam eò acceperunt, ac si nulla prorsus non tantum hujus seculi, sed nec futuri daretur merces. Unde ulterius intulerunt: Spiritum hominis post mortem ejus non amplius superesse.* Et deinceps resurrectionem

nam mortuorum negarunt: quod si enim ne post hanc quidem vitam retributio aliqua est speranda, nullius usûs fuerit resurrectio mortuorum. Ita illi errore semel admissô in plures sunt lapsi!

XLIII. Quàm maximè verò ex Mose probationem suam Dominus haurire voluit, quod Sadducei quinque tantum libros Legis recipiant, Prophetarum vaticinia respiciant; ut ex Origene & Hieronymo in Matth. XXII. loquitur Isidorus Hispalensis lib. II. X. Origin. cap. IV. In quam sententiam allegare quoq; solent Josephum libr. XII. X. Antiqq. cap. II. *Ne quicquam præter Legem servandum existimant Sadducei. Nam de sapientia cum magistris disceptare ad virtutem reputant.* Quamvis ex Josephi verbis id potiùs intelligatur, Sadducæos non quidem Prophetas & Hagiographa rejecisse, attamen Legi divinæ ipsi adeò tenaciter inhæsisse, ut *παρρησιασάμενοι δαυλεῖν* ei non æquârint, neq; cum suis æmulis & adversariis, Pharisæis, æquè eas receperint, & populo obtruserint. Vid. Josephus lib. XIII. Antiqq. cap. XII. X. Rectius itaque dicetur, *quum Sadducei de Mose contrareurrectionem insurgerent, visum fuisse Servatori, similiter de Mose resurrectionem confirmare; atq; ita simul eum voluisse horum adversariorum suorum arrogantiam retundere, atque adeò hoc ipsum testimonium adduxisse.* Ita nos docet B. Georgius Calixtus Tract. Immortalitate animæ & Resurrectione Carnis cap. V. p. 35.

XLIV. Provocat verò Servator ad verba Dei, quæ ex rubo ad Moysen usurpavit, Exod. III. 6. *De resurrectione verò mortuorum, sive, quod mortui suscitandi sint, nonne legistis in libro Moysi, quomodo in rubo ei & vobis locutus sit Dominus, dicens: Ego sum DEVS Abraham, & DEVS Isaac, & DEVS Jacob. Non est autem DEVS mortuorum DEVS, sed viventium: omnes enim vivunt ei.* Luc. XX. 37. 38. Ut autem ostendatur, quomodo mortuorum resurrectio ex his verbis probetur, ratio habenda est verbi SUM. Non enim dicit Dominus: *Ego ERAM Deus Abrahami; & sed potius: Ego SUM Deus Abrahami; &c. non solum ad significandam æternitatem DEI*
nullâ

nullâ temporis differentiâ mensurandam, Vid. Joh. II. 54. verum etiam ad designandam ὡραίων horum sanctorum Patrum ratione partis sui potioris. Benè Chrysostomus Homil. LXXI. in Matthæum: *Non dixit DEUS: ERAM; sed: SUM, eorum scilicet DEUS, qui SUNT, & vivunt.* Et Haymo in eundem locum: *Non dixit: Ego FUI DEUS Abraham, DEUS Isaac, & DEUS Jacob; sed: ego SUM; ostendens animam non simul cum corporibus, ut Sadducei putabant, interuisse, sed vivere & esse. Unde & subditur: Non est DEUS mortuorum, sed viventium. Illorum autem DEUS esse non posset, si non subsisterent.*

XLV. Ulterius expendendum est, quâ ratione Deus se appellârit *DEUM Abrahami*. Sciendum autem est, quando vox: *DEUS*; ponitur cum casu possessivo, eam notare ἐπεχέτην, protectorem, tutorem, dominum; ceu observavit Slevogtus ad Marc. XII. ex allegatione Joh. Schilteri de Syllog. ex hypoth. cap. III. §. VI. Sicuti & Philippus Melanchton Part. III. Oper. p. 536. inquit: *Dicere, quod DEUS sit DEUS aliquorum, (viventium,) est dicere, quod curet, quod beneficiat, quod servet eos, quorum se nominat Deum; sicut in primo praecepto dicit DEUS: Ego sum Dominus DEUS tuus; id est, te curans, exaudiens, iuvans, servans.* Inde intelligitur, cur Servator dicat, *DEUM non esse DEUM mortuorum* h. e. ex Sadducæorum hypothese, eorum, qui vitâ decedentes ad eum modum intereant, ut prorsus in nihilum abeant, neque amplius divinæ potentiæ subiaceant, sed potius sicuti nunc non sunt aliquid, ita nec aliquando sint futuri aut unquam esse possint. Aliàs Apostolus Rom. XIV. 9. dicit, *Christum & mortuis & viventibus dominari;* sed is per mortuos non intelligit eos, qui omni ex parte interierunt, sed eos, qui quoad potissimam sui partem adhuc supersunt, & voci DEI aliquando parebunt, in vitam suo tempore redituri. Erit itaq; *DEUS vivorum DEVS*, ita ut illi, quorum est *DEUS*, saltem quoad meliorem sui partem sint superstites, atque *ei vivant*, quiq; adeo ejus potentiæ subjacent, ut pro ipsius beneplacito in vitam revocari possint. Circa quem locum notanda sunt verba Maldonati Comm. ad Matth. XXII. v. 32. *Cum Christus addidit: omnes enim vivunt ei; tantum rationem reddere voluit,*

cur

cur Abraham, Isaac & Jacob, qui mortui erant, viventes appellasset, quia nimirum omnes non solum, qui corpore vivunt, sed etiam qui mortui sunt, Deo vivunt: non tantum quia eorum anima vivunt, sed etiam quia efficere Deus potest, ut in sua corpora revertantur, & eò modò vivant, quò antè vivebant; sicuti cap. IX. 24. dicitur: Non est mortua puella, sed dormit; vel nobis mortui sunt, sed DEO vivunt, quia nos sola videmus corpora: corpora autem mortua sunt, anima verò vivunt.

XLVI. Quibus ita præmissis licebit vim argumenti, quò Dominus contra Sadducæos usus est, profundius inspicere, simul etiam cujusmodi sit argumentatio, & quid concludat, intelligere. Erit autem talis Syllogismus:

Quorumcunque DEUS est DEUS, illi non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt Deo, ac quoad meliorem saltem sui partem sunt superstites.

Abraham, Isaac & Jacob sunt illi, quorum DEUS est DEUS.

E. Abraham, Isaac & Jacob non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt DEO, ac quoad meliorem sui partem sunt superstites.

Major in his Servatoris verbis habetur: *DEUS non est DEUS mortuorum, sed viventium.* Matth. XXII. 32. Minorem autem ipsius DEI Exod. III. 6. à Mose consignata, à Christo autem Matth. XXII. 31. repetita, verba constituunt.

XLVII. Sciendum autem est, Servatorem non directè inferre conclusionem principalem, sive τὸ ἐξ ἀρχῆς, sed hoc ipsum in quæstionem minùs principalem per quendam μεταλλάξιν transferre. Duplex autem est μεταλλαμβανόμενον, à quo principalis quæstionis contra Sadducæos suscipienda probatio pendet: unum proximius, alterum remotius. Et quidem Conclusioni demonstrandæ proximius μεταλλαμβανόμενον est hoc: *Omnem animam rationalem post mortem hominis esse superstitem; sive animam rationalem esse immortalem, neque unà cum corpore*

corpore interire. Remotius autem μεταλαμβάνοντες fuit hoc: Abraham, Isaac, & Jacob vivunt; Et si vivunt, vel ratione corporis vivunt, vel ratione animæ: non autem vivunt aut superstites sunt ratione corporis, quippe quod dudum, etiam tunc, cum DEUS hanc gratiæ promissionem faceret, in principia sua erat resolutum; E. ratione animæ vivunt; si ve quod idem est: animæ eorum sunt superstites vitam intellectualem viventes. Ex hoc beneficiō Inductionis, quamvis hætenus imperfectæ, vel etiam secundum rationem argumentationis exemplaris, sequitur μεταλαμβάνοντες quæstioni principali proximius, nempe hoc: O. anima rationalis est immortalis & post hominis mortem superstes. Quæ ipsa Conclusio universalis quidem ex singularibus præmissis in tertia figura secundum Consequentiam materiale συνεκτικὸς fuit, consequentia tamen ista sic satis valida est: quandoquidem omnium animarum ratione istius prædicati eadem est ratio. Ex hac verò secundum propriam Sadducæorum ὑπόθεσιν contra ipsos τὰ ἐξ ἀρχῆς probatum erat.

XLIX. Unde aded non solum Servator iterum iterumque poterat dicere, Sadducæos multum errare; Marc. XII. 27. verum etiam hōc pactō ipsis os aded obturabat, ut turba hæc audiens percussas fuerit eb doctrinam ejus: Matth. XXII. 33. 34. quidam etiam ex scribis (qui procul dubio sectæ Phariseorum erant addicti,) doctrinæ efficaciam collaudarint, & respondentes dixerint: Magister, benè dixisti: reliqui verò non fuerint ausi, quicquam amplius eum interrogare. Luc. XX. 38. 39. Etenim Sadducæi, ut Origenes, Hieronymus, & Autor imperfecti Operis annotarunt, propterea futuram negabant resurrectionem, quod animas immortales esse non crederent, idque ex Actis Apostolorum cap. XXIII. 8. perspicuum est. Itaque probatā testimoniō notō animarum immortalitate & resurrectione illis probabatur. Adde, quod olim non solum inter Judæos, sed inter omnes etiam ferè Philosophos hæc duæ quæstiones, altera de immortalitate animarum, altera de corporum resurrectione, aded copulata iugataq; fuerint, ut pro una eademq; haberentur. Itaq; videmus Autorem secundi libri

E

Macca.

Maccabæorum cap. XII. 43. ex animarum immortalitate resurrectionem probare, idemq; in I. Epist. ad Corinth. totò cap. XV. facit D. Paulus, ubi omnia ferè argumenta, quibus resurrectionem probat, tantum ad probandam animarum immortalitatem valent; sed quia nemo resurrectionem negabat, nisi qui animas credebat extinguì, eadem argumenta resurrectionem probant. Ita Maldonatus Comm. in Matth. XXII. 32.

XLIX. Atque ita constat, cujusmodi argumentorum genere Servator contra Sadducæos in demonstranda mortuorum resurrectione fuerit usus. Maldonatus l. c. de eodem sic judicat, *voluisse Christum non omninò necessarium, (ἐκ τῶν διεικνόντων καὶ ἀναγκάζοντων procedens) sed tantum probabile (ἐκ τῶν ἐνδόξων, quæ simul concessa supponerentur, haustum) argumentum afferre, quòd id ipsum ad coarguendos Sadducæos satis esset.* Ex nostratibus de argumentatione hâc Servatoris videri potest Cornelius Martini libr. de Analyti Formæ cap. VI. p. 102. seqq. ubi inter alia dicit, *Servatorem Sadducæis solidissimè & respondisse & eos confutasse.* Add. Stahlus Nott. & Animadvers. in Compend. Dialect. B. Horneji ad lib. III. cap. II. X. p. 140. Joh. Schilterus Dissert. de Syllogismis ex hypothesi cap. III. §. VI. nec non Philippus Zeisoldus, qui peculiari Dissertatione, Logicæ sacræ (quam vocat,) subjunctâ, Discursum Servatoris de mortuorum resurrectione institutum expendit.

L. Lucem hæc omnia capient ex eruditissimis B. Gerhardi Titii, Theologi celeberrimi, Annotationibus, quibus nonnulla loca Scripturæ in Compendio Theologiæ Hutteri allegata illustravit. Ita autem ille ad verba Matth. XXII. 23. in Loco XXIX. Quæst. VI. allegata fuit commentatus: *Quæstione sextâ allegatur ab Huttero locus Matth. XXII. 23. Deus est Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob. Non est autem Deus mortuorum, sed viventium. Autor ex hoc loco satis rectè probat animarum ὑπαρξιν post earum à corpore solutionem, Ceterum ipse Dominus verbis his Mosaicis resurrectionem mortuorum futuram etiam confirmatum iuvit, ut in capite Matthei citato videre licebit.* Martinus Becanus Jesuita Opusculorum Theologicorum Tomò V, Apologiâ pro Judice Controversiarum cap. II. Argumentò

mentis I. p. 317 *exagiat* Lutheranos, quod argumentum hoc
Servatoris post tot interpretum subsidia non potuerint ad for-
mam syllogisticam redigere, cum in Colloquio Durlacensi
ab ipsis id postulatum esset. Et petit hanc Conclusionem: Ergo
Mortui resurgent; inferri à nobis in forma syllogistica. Cete-
rum quod Becanus à Lutheranis petit, & quod eos non potuisse in
eo Colloquio prestare, ait, hoc nos ab ipso aut ejus successoribus vi-
cissim postulamus, ut ipsi illi pro suo magistrali acumine, si possint,
praestent, nempe è verbis Servatoris nobis in forma syllogistica
inferant, & proximè quidem atq; immediatè (nam hoc videtur
Becanus postulare,) inferant hanc conclusionem: Ergo Mortui
resurgent. Si quis Jesuitarum id prestare valebit, age, faciat
periculum, atque ubi praestiterit, erit nobis magnus Apollo. Ni-
mirum remotò ludibriò & remotò omni jocò, si seriò dicendum, quod
res est, intentio Servatoris non fuit, proximè & immediatè inferre
è verbis ex Mose citatis ipsam resurrectionem mortuorum, sed al-
liud quid, quò probatò ipse noverat de resurrectione mortuorum.
Sadducaos non magnoperè amplius fore tergiversaturos. Etenim
negabant illi homines utrumq; hoc, & quod anima corporibus e-
gressa superstites essent, & quod illa corporibus pristinis aliquando
redunienda, atque ita mortui olim essent resuscitandi. Christus ita-
que priorem sententiam de animarum *ἀναστήσει* proximè & immediatè
probavit, posteriorem autem consequenter tantum & indirectè, in
quantum noverat, Sadducaos priorem hypothesein ideò negare, ut
tanto facilius ipsam animarum cum corporibus redunionem possent
negare. Atque probatà animarum *ἀναστήσει* circa earum redunitionem
nem cum pristinis corporibus non admodum difficiles porro futuros.
Argumentum interim Servatoris in forma, si quis sanè requireret, hoc
ipsum est:

Quorumcunque DEUS est DEUS, illi non sunt mortui, sed
 vivunt.

Abrahami, *Isaaci*, & *Jacobi* DEUS est DEUS.

E. Abraham, *Isaac*, & *Jacob* non sunt mortui, sed vivunt.

Non certè quoad corpus; Ergò quoad animam. Hæc Titius à ma-

E 2

arguitur,

παρίης, qui hanc in rem videri quoque cupit *Dn. Stahlī Notas in Compend. Dialect. B. Horneji libr. III. cap. IIX. in fine.*

LI. Sufficiant hæc de Syllogismo κατὰ μέλησιν, cuius structura ita se habet, ut τὸ μεταλαμβανόμενον εὖ sine σημειώσας probet ut, hōc probatō ipsum quoq; τὸ ἐξ ἀρχῆς vel ἐξ ὑποθέσεως, vel ἐξ ὁμολογίας sive διὰ συνθέσεως ὁμολογημένης confirmatum esse censeatur. Sciendum tamen est, quando τὸ ἐξ ἀρχῆς positā enunciatione, sive conclusionē, quæ utcunque probata fuit, vel ex se non sequitur, vel alter, quod cum agimus, id ipsum sive expressā, sive tacitā conventionē initā inde secuturum non agnoscit, Syllogismum huiusmodi non esse πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον. Unde quando Dialecticus Interrogans Conclusioni abs se illatæ consecrarium annectit, quod reverā inde non sequitur, & postmodum Respondentem urget, ut ad objecti Syllogismi præmissas respondeat, non tam syllogismὸ κατὰ μέλησιν utitur, quā stratagemate quōdam adhibito eodem uti videtur. Etenim Consequens illud Conclusioni illatæ annexum neque ex se ad Conclusionem illam sequitur, neque ex conventionē aliqua sive tacita, sive expressā cum Respondente inita. Unde adeo Respondentis est Conclusionis quoque rationem habere, ne præteritā eādem alteram præmissarum per imprudentiam neget, cū totus Syllogismus, consecrariō illō remotō, rectē sese habere possit.

LII. B. Keslerus in Methodo disputandi Part. speciali p. 179. 180. idem monet, & exempla quædam affert. Etenim si quis ita colligat:

Cibus spiritualis ore fidei accipitur.

Corpus Christi est cibus spiritualis.

E. Corpus Christi ore fidei accipitur; ac propterea non accipitur ore corporis.

Item: Ubi est corpus Domini, ibi & sanguis ejus adest.

Atqui in Sacra Cœna unā cum pane consecrato adest corpus Domini.

E. In

E. In Sacra Coena una cum pane consecrato adest quoque sanguis Domini; & per consequens non opus est, ut ille Domini sanguis laicis & Clericis non conficientibus cum consecrato vino seorsim exhibeatur.

Indicium facit alius alicujus exempli:

Qui in Christum credit, credit, Christum esse verum Deum.

Qui Mose credit, credit in Christum; imò mysterium Trinitatis admittit.

E. Qui Mose credit, Christum verum esse Deum credit, imò Trinitatis mysterium admittit. Et per consequens mysterium hoc in Mose clare & distincte est propositum.

Item:

Quicumque sunt oves Christi, pro iis Christus est mortuus. Electi sunt oves Christi.

E. Pro electis Christus est mortuus; atque ita pro reprobis non est mortuus. Vid. Wendelin. Theol. Christ. lib. I. cap. XVII. p. m. 289.

LIII. Monet tamen idem Keslerus, vitium non esse in conclusionem illata, sed potius in eo, quod conclusioni aliquod confectarium, ad illatam conclusionem non sequens, annectatur. Unde monet, in hoc casu Respondentem debere negare, conclusionis mantissam recte adjectam; ac petere novum Syllogismum fieri ex conclusione & ejus consequente: tum enim manifestius vitium se ostendet. Circa primum igitur exemplum observat, additionem confectarii alere fallaciam oppositorum, cum acceptio, quæ ore corporis fit, acceptionem, quæ fit per fidem, non excludat. In altero exemplo à præsentia ad modum accipiendi malè ait collectionem institui. Sicuti etiam confectarium tertio syllogismo subjunctum fallaciam à dicto simpliciter ad dictum secundum quid alit; prout à B. Georgio Calixto in Apologia contra Wellerum lit. CC. fac. b. monstratum esse docet. Quarti etiam Syllogismi confectarium ad con-

E 3

clusionem

clausuram comparatum prodit fallaciam oppositorum: si-
quidem quamvis electis meritum Christi ratione applica-
tionis, quæ fit per fidem, necnon secundum voluntatem
DEI consequentem, in salutem cedat, ratione acquisitionis
tamen & ex intentione Christi secundum voluntatem ejus
antecedentem idem illud reprobis quoque est oblatum, quam-
vis illi hanc gratiam repudiant, eademque se indignos cul-
pâ suâ reddant. Conf. Andreas Prücknerus de Method.
Disput. part. I. Tract. II. Sect. II. Membr. I. n. 29. 30. 31. 32.
p. 219. 220.

LIV. Non igitur fit Syllogismus *πῶς μεταλαμβάνειν*,
nisi quando τὸ ἐξ ἀρχῆς ad conclusionem *δενικνῶς* illatam vel ex
aliqua hypothese sequitur, vel ex tacita, aut expressa conven-
tione tanquam legitimè sequens ab eo, quodcum agimus, ad-
mittitur. Quò pacto facillè patet, quid inter *μετάληψιν*, &
ἀπαγωγήν intersit. Etenim idèd infertur τὸ μεταλαμβάνειν
tanquam conclusio minùs principalis, ut ex eo τὸ ἐξ ἀρχῆς
ulteriùs inferatur, licet aliâ ratione, quam quâ secundum
primam Syllogismorum virtutem II. Prior. I. indicatam præ-
ter τὸ συμπέρασμα, quod Syllogismus actu infert, alia *πορίσματα*
vel ad conclusionem illatam, vel ad præmissas sequentia
deducuntur; at verò *ἀπαγωγή* est, quando in Syllogismo Mi-
nor obscura est, licet non omninò ignotior conclusione, aut
pauciora media ad sui probationem requirit, quàm ipsa con-
clusio, ac proinde à conclusionis cognitione ad Minoris pro-
positionis probationem dilabimur, aut eò nos deduci pati-
mur. Vid. Aristot. II. Prior. XXV. II. Top. V.

LV. Sed nec pratermittenda est comparatio Syllo-
gismi metaleptici cum ea Syllogismorum specie, quæ *διὰ
τὴν ἀδυναμίαν* concludit. Sunt enim nonnulla, in quibus con-
veniunt, sunt & in quibus discrepant. Et quidem Syllogi-
smus ad impossibile ducens cum Syllogismo metaleptico in-
eo convenit, quòd non solum uterque sit ἐξ ὑποθέσεως, ve-
rùm etiam in eo, quòd utriusque generis Syllogismus imme-
diatè non inferat conclusionem principalem, sed aliam ali-
quam

quam, & quidem vel ex se, vel saltem ex opinione alterius
veram, ad quam tamen principalis quæstio ἐξ ὑποθέσεως sequa-
tur. Interim tamen in eo differunt, quòd Syllogismus κατὰ
μετέληψιν, quamvis non inferat conclusionem, de qua princi-
paliter sermo est, ejusmodi tamen inferat conclusionem, quæ
principali quæstioni est similis, aut cognata. At verò Syl-
logismus ἐν τῷ ἀδύνατον ἄνωγ non solum non probat immediatè
quæstionem principalem, verum etiam nec probat ei similem
aut cognatam. Sicuti nec contradictoriam conclusionis
principalis inferit, sed eam tantum assumit, ut ex eadem, ut
& altera præmissarum concessa, concludat aliquod ψευδὸς &
manifestè falsum; ex cujus falsitate denique ejus propositio-
nis, quæ conclusioni vel illatæ, vel inferendæ contradicto-
riè est opposita, falsitas, & ex hujus falsitate tandem ipsius
conclusionis principalis veritas cognoscatur. Vid. Joh. Neldel.
Institt. de Ulu Organ. Arist. Part. III. cap. II. §. 48.

LVI. Sed & aliam inter Syllogismum κατὰ μετέληψιν
& Syllogismum ἐν τῷ ἀδύνατον ἄνωγ observat Aristoteles I. Prior.
XLIV. §. 3. differentiam: quòd syllogismi metaleptici nonnun-
quam requirant adversarii confessionem aut concessionem,
eamq; vel tacitam, vel expressam; adeò quidem, ut nisi ea acces-
serit, sæpe non possit ad concludendum venire; cujusmodi ta-
men concessio ad syllogismos ad impossibile ducentes non re-
quititur, cum principiorum partim de contradictoriis verita-
te vel falsitate, partim de syllogistica consequentia loquentium
tam manifesta sit ratio, ut assensus ipsis subtrahit non possit. Do-
cet hoc Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 3. inquit: διαφέρουσι δὲ τῶν
παρατηρημένων ὅτι ἐν ἐκείνοις πρὶν δεῖν προδιαλογισσάσθαι, ἢ μετὰ τὴν συμφύσιν. —
ἐν ταύτῃ δὲ ὅ, μὴ προδιαλογισσάμενοι συγχωροῦσι, διὰ τὸ φανερὸν εἶναι τὸ ψευδὸς.
Differunt Syllogismi metaleptici à prædictis ad impossibile ducen-
tibus: quoniam in illis antea fateri oportet, ut postea conveniat. Hic
verò etiam, qui antea fassi non sunt, admittant, quia falsitas est
evidens. Quæ verba Joh. Baptista Monlorius ita παραφράζει:
Est hoc discrimen inter has ratiocinationes ducentes ad incommodum,
& illas superiores ex transumptione, quòd in illis est necesse, ut prius
ex

ex pacto aliquid concedat adversarius, quod deinde cogatur fateri propositam questionem: In his autem etiam si nihil initio concedat, fateretur tamen necessario propositam questionem.

LVII. Atque ita constat Syllogismorum κατὰ μέλην. sive concludentium ratio. Usus eorum, quem sive in arte Analytica, sive in facultate Dialectica pollicentur, quod attinet, de eo placet loquentem audire Henricum Höpfnerum in I. Prior. XXIII. p. 197. Transsumtorum & ex pacto confessorum Syllogismorum usus Analyticus ex posterioribus Analyticis haberi potest. Si enim propria affectionis subiectum κατὰ μέρος nomine careat, tunc etiam est hac postulatione utendum, ut si de una quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum genus; cum πᾶσι κατὰ μέρος in quibusdam aliter demonstrari nequeat. Alioqui in Topicis disputationibus crebro occurrunt & hi Syllogismi, ubi probe cavendum, ne sophisticè transsumatur species.

LIX. Postquam itaque Syllogismorum κατὰ μέλην. sive concludentium indolem pro instituti ratione expendimus, accedendum est ad Syllogismos κατὰ ποιότητα: siquidem & illi post eos, qui vel κατὰ τὸ ἀδύνατον, vel κατὰ μέλην. sive concludunt, Syllogismis ἐξ ἀποδείξεως ab Aristotele I. Prior. XXIX. §. 6. accensentur, eosque unā cum reliquis respicit I. Prior. XLIV. §. 4. inquit: Multi quoque alii Syllogismi concludunt ex hypothesi, quos considerare oportet, ac dilucidè explanare. Quanam igitur horum sint differentie, & quot modis fiant syllogismi ex hypothesi, posterius dicemus. Quibus verbis partim ea respicit, quæ de ratiocinationibus ex similitudine qualitatis in Topicis sunt tradita, partim ea, quæ de deductione ad impossibile II. Prior. XI. XII. XIII. XIV. sunt proposita.

LIX. Syllogismos igitur κατὰ ποιότητα quod attinet, quamvis illi aliquid supponant, non tamen tam κατὰ μέλην. sive per transsumtionem, quàm κατὰ ἀσέλην. sive per assumptionem, & quidem ejus, quod simile est, vel aliam convenientiam habet, concludunt; ceu Theophrastus, & cum eo Philoponus docent. Conf. Julius Pacius Comment. in I. Prior. XXIX. pag. 117. nec non Instit. Log. cap. XI. §. 3. 4. 5. Add. Henricus Höpfner.

Höpfnerus Comment. in I. Prior. p. 194. 195. 196. nec non pag. 664. seqq. Assumunt autem hi syllogismi unius ad alterum, vel etiam ad reliqua comparisonem, ac per *ἐπιδείκνυν* asserunt, aliquid ita esse. Neque tamen putandum est, hos *κατὰ ποσότητα* Syllogismos ejusdem rationis cum illis esse, qui vulgò hypothetici aut conjuncti, in specie conditionales vocantur. Quamvis enim & hi conditionales Syllogismi aliquid supponere videantur, minoris tamen ut & conclusionis terminos in propositione majore comprehendunt; quod tamen Syllogismus *κατὰ ποσότητα* sive *κατὰ πρόσληψιν* non facit, quippe cujus Major propositio conclusionis terminos non æquè complectitur, neque etiam terminos minoris ex majore depromit, sed alterum aliunde assumit. Unde etiam Syllogismus *κατὰ πρόσληψιν* vocatur. Vid. Celeberr. Dn. Andreas Hedio in Analyt. libr. I. Prior. p. 224. 225.

LX. Potissimum verò syllogismi *κατὰ ποσότητα* concludentes rerum similitudines respiciunt, ac secundum illas per *ἐπιδείκνυν* aliquid assument, quod est minùs principale, ut secundum hoc illud ipsum, quòd est *ἐξ ἀρχῆς*, inferant. Cujusmodi sunt hæ collectiones:

Qualis est Rex, tales quoque sunt cives regni.

Atqui Rex sinceriori atq; puriori religioni est addictus.

E. & subditi regni sinceriori atque puriori religioni sunt addicti.

Item: Qualis est arbor ad rivos aquarum, talis est justus.

Psal. I. 3.

Atqui arbor ad rivos aquarum plantata lætissimè fructificat.

E. & justus lætissimè fructificat.

Item: Quod primitiis evenit, idem quoque reliquæ segeti evenit.

Atqui primitiæ sunt excitatæ ad gloriâ. I. Cor. XV. 20. 23.

E. Reliqua quoque seges ad gloriam excitabitur.

Item: Non est eadem potestas Regum & ministrorum Ecclesiæ.

Reges autem dominantur.

F

E. ministri

E. ministri Ecclesiæ non dominantur. Matth. XX. 25.
26. Marc. X. 42. 43. Luc. XX. 25. 26. I. Petr. V. 3.

LXI. Etiam si verò Syllogismi καὶ ποικίλα rerum qualitates, inque his fundatas similitudines respiciant, ad eas tamen non ita sunt adstricti, quin & ad alias convenientiarum rationes, imò & analogias sese diffundant, sicuti & τῶν ποικίλων ambitu quodlibet accidentium genus comprehendi nonnulli Interpretum arbitrantur, ita ut qualitas & similitudo reliquis quoque categoriis accommodari quodammodo possint; utut comparationes secundum qualitates præcipuè in hoc genere instituantur. Hinc fit, ut comparationes secundum quantitatem, aut secundum relationes, imò & quas-cunque analogias, item ad τὸ ὅπου, & τὸ ὅτε, nec non τὸ ὡς longum institutæ Syllogismis καὶ ποικίλα materiam suppeditent. Vid. Laurent. Valla libr. III. Dialect. Disp. cap. X. & ex eo Scheiblerus Oper. Log. part. IV. cap. X. §. 9. Add. Petrus Fonseca lib. VII. Instit. Dialect. cap. XXVII. ubi inter alia sic inquit: *Similia non tantum dicuntur ea, quorum eadem est qualitas, sed & ea omnia, quibus aut unum aliquid convenit, aut certè plura, quæ analogiam proportionemve aliquam inter se habent.*

LXII. Exempla hujusmodi argumentationum possunt esse sequentia:

Quantus est Atlas, tantus quoque est Caucasus.

Atqui Atlas Apenninum superat quinquies.

E. & Caucasus Apenninum superabit quinquies.

Item: Ubi thesaurus vester est, ibi quoque cor vestrum est. Matth. VI. 21.

Atqui thesaurus vester est in cœlis.

E. in cœlis quoque erit cor vestrum.

Item: Ubi est Christus, ibi & discipuli ejus sunt futuri. Joh. XVII. 24.

Atqui Christus est in cœlo & statu beatitudinis.

E. Et discipuli Christi in cœlo & statu beatitudinis sunt futuri.

Item:

Item: Ubi cadaver est, ibi quoque sunt aquilæ. Matth. XXIV.
28. Luc. XVII. 37.

Atqui cadaver est in campo.

E. aquilæ sunt quoque in campo.

LXIII. Interdum accedit ratio majoris & minoris.
Unde Monlorius in Paraphr. l. Prior. XXX. §. 14. p. 239. in-
quit: *Ex qualitate (xglà noibnla) sunt ratiocinationes, quæ su-
muntur à comparatione majoris, minoris, & paris.* Conf. Paraphr.
in l. Prior. XL. §. 11. p. 274. Sciendum autem est, per argu-
mentationes à majori ad minus affirmativè, per argumen-
tationes verò à minori ad majus negativè concludi. Vid.
Höpfnerus Comment. in l. Prior. p. 665. 666. B. Schraderus
Comment. de Usu Rhetor. Aristotel. libr. II. Rhetor. cap. XXIII.
§. 6. 7. p. 442. Clariss. Dn. Hedio l. c. p. 226. Exempla possunt
esse hujusmodi:

Quæ ratio in extremo judicio erit cogitationum & dicto-
rum, ea multò magis erit factorum ipsorum.

Sed cogitationum & dictorum in extremo judicio ex-
actissima ratio est reddenda. Matth. XII. 36. 37. Rom.
II. 15.

E. factorum multò magis exactissima ratio in futuro ex-
tremo judicio erit reddenda. Apoc. XX. 13. Conf.
Jerem. XII. 5. Matth. VI. 26. 30. X. 29. 30. 31. XXV.
24. 25. Luc. XI. 11. 12. 13. Joh. XV. 20 Rom. II. 31.

Item: Quà ratione servus se gerit in minimo, eà quoque ra-
tione se geret in maximo.

Sed servus nequam in minimo non est fidelis.

E. servus nequam multò minùs in maximo erit fidelis.

Luc. XVI. 10. 11. 12. Conf. Malach. I. 8. Luc. XXIII.
31. I. Tim. III. 5. Rom. XI. 21. I. Petr. IV. 18. I. Joh.
IV. 20.

LXIV. Pertinent huc quoque istæ collectiones:

Senes consiliò magis valent, quàm juvenes.

Atqui senes nonnunquam aberrant.

E. Juvenes multò magis aberrabunt.

F 2

Item:

Item: Melior est Respublica Spartanorum, quàm Thebanorum.

Atqui Respublica Spartanorum suos habet nēvos.

E. & Respublica Thebanorum suos habitura est nēvos.

Item: Rex Galliæ potentior est Imperatore Turcarum.

Sed Rex Galliæ non potest subjugare Germaniam.

E. Imperator Turcarum multò minùs Germaniam poterit subjugare.

LXV. In his similibusve argumentationibus aliquid sequitur, quia factâ hypothesi, quòd aliquid ita sit, vel non sit, assumitur, quod actu est extra ea, quæ supponuntur, licet fortè virtute & potentiâ in illis contineatur. Et hæc sanè argumentandi ratione nonnunquam opus est. Cum enim non oporteat omnium rerum sive definitiones, sive demonstrationes querere, in multis sanè convenit τὸ ἀνάλογον σονορᾶν, rerum similitudines considerare. IX. Metaph. VI. §. II. Quâ sanè ratione materiæ primæ & communis, quatenus in ordine ad formas, ad quas recipiendas *Νύαμιν* habet, refertur, ratio per analogiam materiæ, quæ formis artificialibus substernitur, explicatur. Sunt enim res naturales & artificiales genere quoddam, & modò agendi similes, ut docet Philosophus II. Phys. II. §. 79. & ars naturam imitari dicitur. Hinc Philosophus I. Phys. VII. §. 69. inquit: *Ἡ δὲ ὑποκειμένη φύσις ἐπιστῆναι μάλιστα ἀναλογίαν.* Natura autem ea, quæ subjicitur, (materia prima,) similitudine rationis subscientiam cadit. Nam ut ad statuam æs, aut ad lecticam lignum, aut ad aliquid aliud eorum, quæ formam habent, materies atque informe se se habet ante, quàm suscipiat formam: sic ad substantiam, & hoc aliquid, atque id, quod est, hæc sese habere videtur.

LXVI. Dum autem dicimus, tali rerum comparatione, quæ syllogismis κατὰ ποιότητα materiam præbeat, nonnunquam esse opus, de eo quis posset dubitare: an hæc assumptio à vitio petitionis τὸ ἐν ἀρχῇ sit immunis? an verò hōc syllogismorum defectu II. Prior. XVI. nec non II. X. Top. XIII. & lib. de Elench. Sophist. cap. XIII. indicatò laboret? Et quidem hoc propterea, quia in omni argumentatione principia, & ea, ex

ea, ex quibus aliquid inferitur, debent esse notiora eò, quod inferitur. At verò cum hîc assumuntur similia, unum non videtur notius esse alterò, cum *Similia* sint relata; relata autem sicuti sunt simul naturâ, ita & simul sunt cognitione, dum unò eorum cognitò & alterum cognoscitur. libr. Categor. VII. §. 17. Verum enim verò quamvis non necessum sit omnia relata esse simul, sed unum prius esse possit alterò tam quoad esse, quàm ratione cognitionis, uti vel ipse Aristoteles l. c. docet; non tamen insuper habenda est responsio Nicolai d' Orbellis Curs. Philos. Tractat. V. ubi agit de *Loco à Simili*, atque docet, quòd *Simile possit dupliciter capi: vel formaliter, pro relatione similitudinis: vel fundamentaliter. Primò modò unum simile non est notius alterò: quia Similia sunt relativa equiparantia. Secundò modò unum est notius in esse alicui subiecto, quàm aliud alteri: sicut notius est, rò risibile inesse homini, quàm rò hinnibile equo: & hòc modò sumitur locus à Simili, scilicet pro fundamento, quod denominatur à relatione similitudinis. Primò autem modò arguendo à Simili secundum relationem similitudinis est locus à relativis: ut, Socrates est similis Platoni, E. Plato similis est Socrati.*

LXVII. Ex dictis apparet, quænam sit ratio Syllogismorum *κατὰ ποσότητα*, quippe in quibus factâ hypothesi assumitur, quod notius est, vel saltem esse potest. Quæ ipsa argumentandi ratio, quamvis non prorsus sit contemnenda, ut Fonseca l. c. sub finem cap. XVII. monet, cavendum tamen est, ne ipsa vitiosa evadat. Id verò i. fit, si excedatur ratio similitudinis, convenientiæ, comparisonis & analogiæ. Quò pactò vitiosa esset collectio, si quis ad Angelorum ministeria & cultum confugiens, ad eorum intercessionem, quæ sibi salutaria sunt, à Deo se impetraturum confidat: quandoquidem à Regibus per ministros ipsis proximos consequimur, quæ desideramus. Etenim hâc ratione Deus & Reges inter se non comparantur. Unde & ἀγγελοδυσκολίας Apostolus Coloss. II. improbavit. Vid. Bellarminus libr. I. de Sanctor. Beati, Tom. II. cap. XX. §. *Ad tertium locum &c.* p. m. 299.

LXIX. 2. Vitiosa evadit argumentatio κατὰ ποιότητα non solum affirmans, sed & negans, quando in hypothesi assumpta sermo est de identitate aut convenientia communi, accommodatio autem fit ad convenientiam propriam ac individualement, aut vice versa, quando assumitur hypothesis de convenientia singulari loquens, ea autem ad communem convenientiam accommodatur. Quod pacto has similesve argumentationes vitiose concludere observavit Höpfnerus l.c. p. 669. 670.

Ubi ego sum, ibi & tu es.

At ego sum in loco me ambiente.

E. & tu es in loco me ambiente.

Item: Ubi ego sum, ibi ibi tu non es.

At ego sum in hoc museo.

E. tu non es in hoc museo.

Subest enim his ac similibus fallacia, quæ est παρὰ τὸ ὁμοίωμα τῆς λέξεως. libr. de Elench. Soph. cap. IV. §. 9.

LXIX. 3. Evadet etiam Syllogismus κατὰ ποιότητα vitiosus, quando vel à majori sive eo, quod cum majore verisimilitudine est conjunctum, ad minus sive ad id, quod tantam non alit verisimilitudinem, affirmativè, vel contra à minori ad majus negativè collectio instituitur: quando quidem tunc non potest non falsa assumi hypothesis. v.g.

Qualis fuit Deus erga Judæos à fide deficientes, talis etiam erit erga eos, qui è gentibus ad Christum conversi fuerint, si à fide deficient.

Sed Judæis toties peccantibus pepercit.

E. vel multò magis hominibus ex gentilismo conversis parceret, si à fide defecerint.

Vitium verò in eo est, quòd debitò modò hypothesis in comparatione Judæorum & gentilium non fuerit assumpta; cum potius comparationem ita instituat Apostolus: *Deus naturalibus ramis (Judæis) non pepercit, quibus tamen parcitum iri vero magis erat simile; multò minus igitur parceret infidelibus, è gentibus ad Christum conversis, si à fide defecerint.* Rom. XI.

21. Pariter vitiosa collectio ob falsam hypothesis assumptam fuerit, si quis ita fuerit argumentatus: Qua-

Qualis Deus Pater fuit erga proprium filium, talis quoque erga homines est futurus.

Sed proprium filium confecit & contrivit, nec ei pepercit, E. & homines conficiet ac conteret, nec iis parceret.

Etenim assumpta hypothesis est falsa atque Apostoli effato contraria, qui Rom. II. 32. ita docet: *Qui proprio & unigenito filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum eo omnia nobis gratificabitur?*

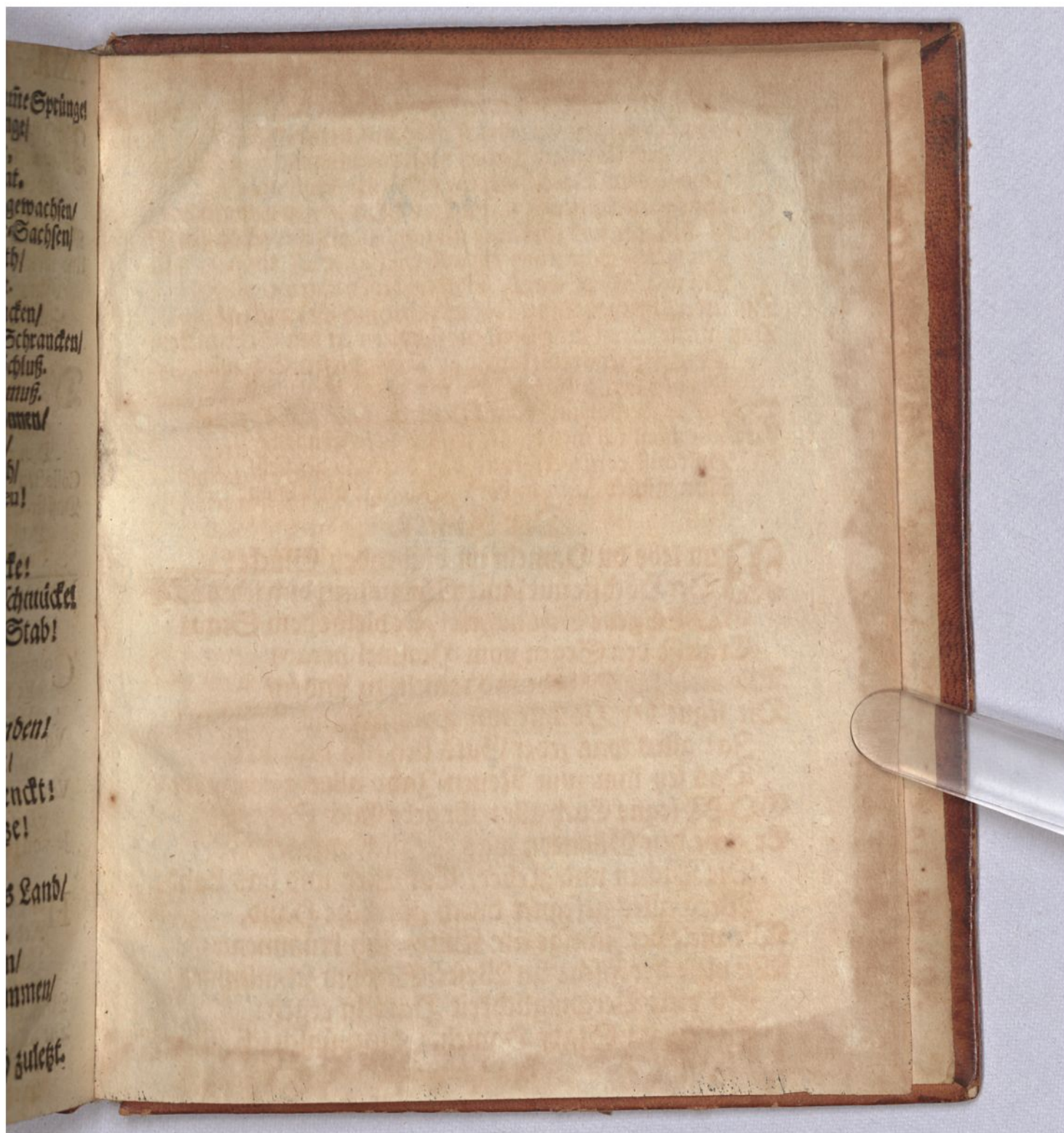
LXX. Quænam itaque circa Syllogismum κατὰ ποιότητα sint observanda, hęc pactò est indicatum. Ejus verò indolem si penitiùs, comparatione etiam ad reliqua Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως concludentium genera factâ, inspiciamus,prehendimus, eundem de λόγῳ Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως minus, quàm Syllogismum κατὰ τὸ ἀδύνατον, vel Syllogismum περὶ τὸ μεταλαμβάνομενον, participare: Cum enim hi non immediatè τὸ ἐξ ἀρχῆς, sed talem potiùs conclusionem, quæ ad principalem quæstionem per modum ὑποθέσεως sese habeat, inferant, iste contra id ipsum, quod principaliter in quæstione est, infert ac concludit. Ac per consequens cùm circa reliqua genera quæstionis principalis conclusio pendeat à Syllogismo extra eandem formato, Syllogismus κατὰ ποιότητα hypothesis, quâ nititur, non extra se, sed potiùs in se ipso, non in alia aliunde confirmata conclusione, sed potiùs in alterutra præmissarum habet. Præcipua autem hypothesis est illud ipsum principium, quod rerum vel convenientiam, vel ad se invicem habitudinem exhibet. Et cùm reliqui Syllogismi ἐξ ὑποθέσεως principalem conclusionem δεικνύσας non inferant, id tamen facit Syllogismus, quem κατὰ ποιότητα vocavimus, qui Syllogismis ἐξ ὑποθέσεως accensetur, quòd locò alterius præmissæ non quamlibet ὑπόθεσιν, sed eam, quæ rerum similitudine, convenientiâ, analogiâ, aut ad se invicem habitudine nititur, assumat. Quòd si autem contingat, περὶ ὧν, quæ præcipuam ὑπόθεσιν continet, vel non esse perspicuam, vel formæ Syllogismorum ratione verborum non adeò esse accommodatam, vocum mutatio ita est instituenda, ut tamen sensus idem maneat, nec varietur.

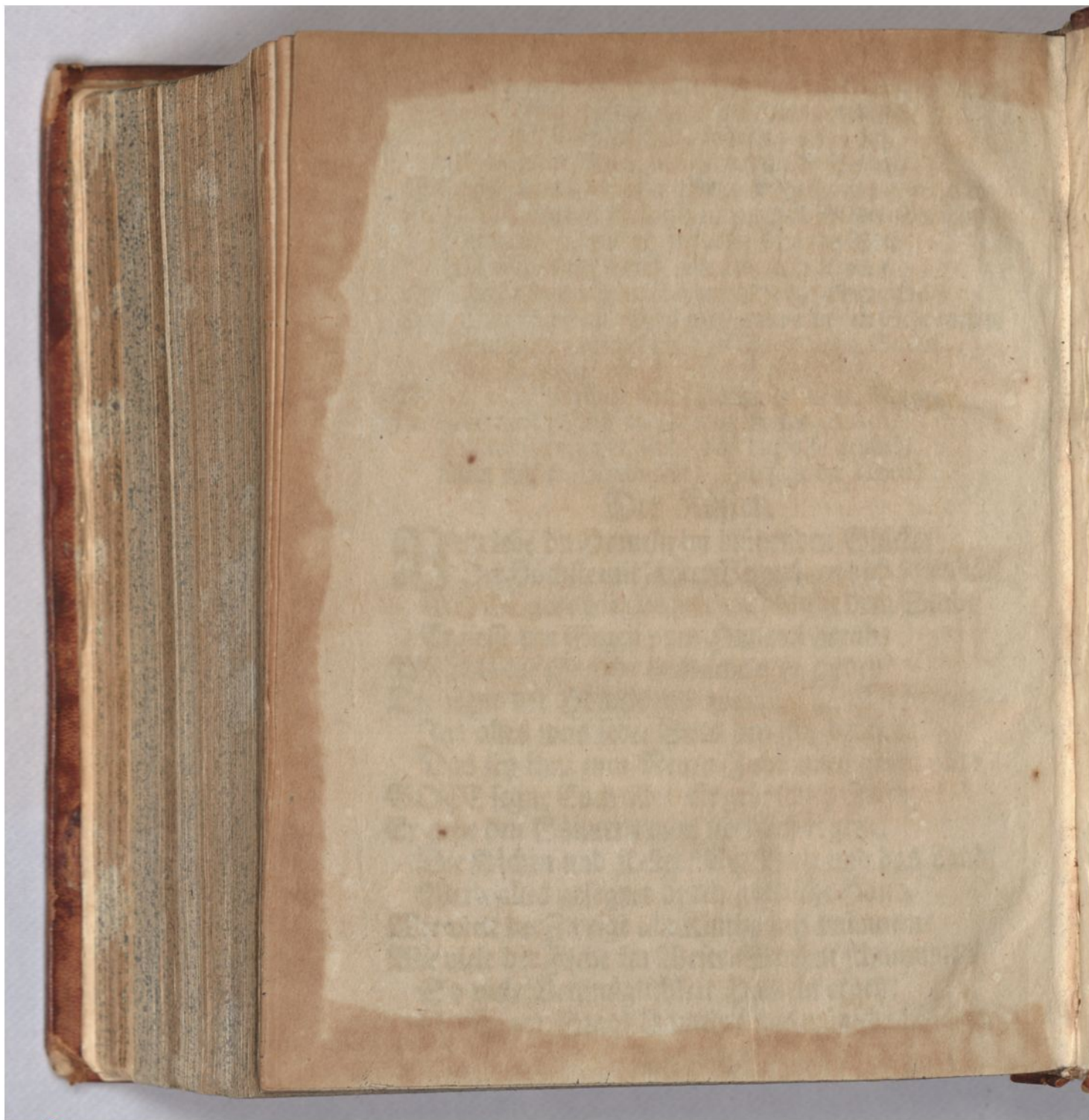
LXXI.

LXXI. Sufficere hæc nobis possunt de Syllogismo καὶ τὰ ποίωσις, de quo pauca admodum attigit Aristoteles, imò præter solam nominis mentionem vix quicquam de eodem reliquit. Id quod procul dubio inde fuit factum, quod is non æquè scientiam ac certam cognitionem, quàm reliqui Syllogismi ἐπιδείκνυσι, respiciat, qui non solum ad τὴν δόξαν, verum etiā ad τὴν ἐπιστήμην conducunt. Unde adeò rectè Clariss. Dn. Hedio in Analytica libr. I. Prior. cap. III. pag. 227. inquit: *Iste syllogismus hypotheticus, qui secundum qualitatem vocatur, usum fere in Dialecticis solum, in demonstrando verò aut planè nullum, aut perexiguum habet, ut ea propter etiam Aristoteles in libris Analyticorum nihil de hoc Syllogismo præter solam nominis mentionem adducat.*

LXXII. Eòdem tendunt Henrici Höpfneri verba Comment. in libr. I. Prior. Anal. cap. XXIII. p. 196. 197. ubi sic loquitur: *Nihil de his Syllogismis habet Aristoteles, præter solam nominis mentionem. Nempe si causam divinare licet, potius eorum usus Topicus est, quàm ut utrique Logica Speciei (h. e. Analyticae scientiæ, & Dialecticæ facultati) conveniat. Reliqui autem duo hypothetici, syllogismus videlicet διὰ τὴν ἀδυνάτην, nec non κατὰ μὲν δυνάμιν concludentes, etiam in Analytica suum locum habent, quemadmodum probationis per absurdum ex cap. XI. libr. I. Poster. §. 2. 3. transumptorum autem, & ex pacto concessorum syllogismorum usus Analyticus ex iisdem posterioribus Analyticis haberi potest. Si enim propria affectionis subjectum κατὰ τὸν ὄνομα careat, tunc etiam est hæc postulatione utendum, ut si de una quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum genus; cum πρῶτον κατὰ τὸν ὄνομα in quibusdam aliter demonstrari nequeat. Alioquin in Topicis Disputationibus crebrò occurrunt & hi syllogismi, ubi probè cavendum, ne sophisticè species transsumantur. Nos in allatis acquiescimus, cum indicasse nobis sufficiat, non unius rationis esse organa illa, quibus in erucenda cognitione, ad quam contendimus, sit utendum, atque hominem tantò esse perfectiorem, quantò rectius & expeditius iisdem uti valuerit.*

22 (o) 20

179

GWLB Hannover 35
036 855 898

IV 3 A 179

- 40

2

